

บทที่ 4 ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง กลยุทธ์การจัดการความรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตของชุมชนกรณีศึกษาตำบลโคกโคเฒ่า อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี โดยใช้วิธีวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methodology Research) โดยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ และวิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participation Action Research) นำเสนอตามวัตถุประสงค์ในการวิจัย ดังนี้

บริบทชุมชนโคกโคเฒ่า: ปัจจัยภายใน ปัจจัยภายนอก และกระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิตของชุมชน

ตำบลโคกโคเฒ่า อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี ลักษณะพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม มีแหล่งน้ำธรรมชาติ 2 แหล่ง การคมนาคมสะดวก มีโทรคมนาคม พร้อมสาธารณูปโภค ประปา - ไฟฟ้าทุกครัวเรือน สภาพสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรในชุมชนค่อนข้างอุดมสมบูรณ์ ประชาชนมีวิถีชีวิตเรียบง่าย ไม่มีปัญหารุนแรง การปกครองท้องถิ่นอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล มี 4 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ 1 บ้านโคกโคเฒ่า หมู่ 2 บ้านลำยาง หมู่ 3 บ้านสามก๊ก หมู่ 4 บ้านสามหน่อ ประชากร 3, 798 คน 1,206 ครัวเรือน ส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา อาชีพหลักคือ เกษตรกรรม ทำนา ทำสวน/ทำไร่ ปลูกผัก และการเลี้ยงสัตว์ อาชีพเสริมได้แก่ การทำขนม การจักสาน การผลิตปุ๋ย ค่าขาย และรับจ้างทั่วไป มีโรงงานอุตสาหกรรมขนาดเล็กๆ ได้แก่ โรงงานผลิตไม้แปรรูป โรงงานกรอบรูป โรงงานแคบหมู และโรงงานขนมปัง มีการรวมกลุ่มสนใจ ได้แก่ กลุ่มอาชีพสตรีแม่บ้าน กลุ่มอาชีพ มี 6 กลุ่ม และกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต มี 4 กลุ่ม

พื้นที่ตำบลโคกโคเฒ่าส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่มเกือบทั้งตำบล เหมาะแก่การประกอบอาชีพเกษตรกรรม มีแหล่งน้ำธรรมชาติ คือ คลองระบายน้ำสุพรรณสาม และคลองธรรมชาติสามหน่อ - นาคู ประชากรส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรรม ทำนา ทำไร่ มีการเพาะปลูกได้แก่ ข้าว พืชไร่ ผัก ผลไม้ เช่น กล้วย ฝรั่ง มะเขือ ถั่วฝักยาว ใบบัวบก พริก ผักชี ต้นหอม บวบ มีการเลี้ยงสัตว์ซึ่งส่วนใหญ่นิยมเลี้ยงไว้เพื่อการบริโภคในครัวเรือน วิถีชีวิตชุมชนเกษตรกรรมมีการสืบทอดมาตั้งแต่บรรพบุรุษมีประวัติความเป็นมายาวนาน มีการเรียนรู้จากประสบการณ์ การลองผิดลองถูก รวมทั้งการศึกษาดูงานจากแหล่งความรู้ในที่ต่าง ๆ จนเกิดเป็นภูมิปัญญาใหม่ที่ และนำมาดัดแปลง ทดลองและปรับใช้ให้เหมาะสมกับพื้นที่ สิ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยสำคัญของการก่อตั้งกลุ่มอาชีพ ชุมชนยังคงมีวิถีชีวิตแบบชนบท มีความผูกพันเอื้ออาทรแบบเครือญาติแม้ว่าจะอยู่ในเขตชุมชนเมือง

แหล่งทรัพยากรที่สำคัญของโคกโคเฒ่าคือ ไม้ไผ่ ชุมชนมีภูมิปัญญาท้องถิ่นในเรื่องการจักสาน เครื่องมือ เครื่องใช้ในครัวเรือน และเครื่องมือทางการเกษตร จึงมีการพัฒนาเป็นอาชีพเสริมในการสานอุปกรณ์จับสัตว์น้ำ การสานสิ่งของเครื่องใช้ในชีวิตประจำวัน ต่อมาได้มีการพัฒนาชุมชนและจัดอบรมจากหน่วยงานภาครัฐทำให้เกิดกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของกลุ่มเครือข่ายแม่บ้านในแต่ละตำบล ทำให้เกิดประยุกต์ไปสู่การสานกระเปาะจากผลิตภัณฑ์อื่น ๆ นอกจากนี้ ชุมชนโคกโคเฒ่ามีภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านอาหารการทำขนมไทย การกวนกระยาสารท ทั้งนี้เนื่องจากเป็นชุมชน

เกษตรกรรม เป็นแหล่งเพาะปลูกข้าวและธัญพืชที่มีความอุดมสมบูรณ์ ทำให้มีการแปรรูปข้าวและผลผลิตทางการเกษตรเป็นอาชีพเสริมอีกทาง

ชุมชนโคกโคเฒ่ามีแหล่งเรียนรู้ 19 แห่ง อาทิ วัด โรงเรียน มหาวิทยาลัย หอสมุด ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ศูนย์การเรียนรู้ และศูนย์ฝึกอาชีพ เป็นต้น โดยทั่วไปแหล่งเรียนรู้ของชุมชนตำบลโคกโคเฒ่ามีความพร้อมในการใช้ทำกิจกรรมต่างๆ พอสมควร ส่วนใหญ่การจัดกิจกรรมต่างๆ ของชุมชนจะดำเนินการที่ศูนย์การเรียนรู้เฉลิมพระเกียรติ ซึ่งมีความพร้อมมากที่สุดในชุมชน การจัดกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้ของชุมชน ส่วนใหญ่เป็นการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพที่ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเฉลิมพระเกียรติ เป็นสถานที่จัดประชุม และจัดกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน ภายในอาคารจัดเป็นมุมแสดงผลงาน ผลิตภัณฑ์ชุมชน ประวัติความเป็นมาของกลุ่ม โครงสร้างการบริหารงานชุมชน กลุ่มออมทรัพย์ และสถาบันการเงินของชุมชน นอกจากนี้ชุมชนได้ใช้เป็นศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงานการศึกษานอกโรงเรียน ระบบบริหารจัดการของศูนย์ดำเนินงานในรูปแบบคณะกรรมการ สำหรับกลุ่มอาชีพ และกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต มีการรวมกลุ่มตามความสมัครใจ มีการดำเนินงานในรูปแบบคณะกรรมการเช่นเดียวกัน มีการจัดประชุมเป็นประจำทุกวันที่ 6 ของเดือน โดยปกติมีกำนัน ผู้นำกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ สถาบันการเงินของชุมชน ผู้นำกลุ่มอาชีพ และสมาชิกกลุ่มเข้าร่วมประชุมเพื่อรับทราบข่าวสารต่างๆ และผลการดำเนินงานโครงการ กิจกรรมกลุ่มออมทรัพย์ และกลุ่มอาชีพของชุมชน

สำหรับกิจกรรมการเรียนรู้ของชุมชนมีการจัดกิจกรรมภายในกลุ่มอาชีพ อาทิ กลุ่มเกษตรกรอินทรีย์ กลุ่มทำขนมกระยาสาธต กลุ่มจักสาน เป็นต้น มีการประชุมเพื่อรายงานผลการดำเนินงานของทุกกลุ่ม รับทราบปัญหาและหาทางแก้ไขร่วมกัน รวมถึงการรับผลตอบแทนจากการเป็นสมาชิกกลุ่ม ที่ผ่านมามีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องโดยมุ่งเน้นในเรื่องการประกอบอาชีพหลัก และอาชีพเสริมเพื่อเพิ่มรายได้ครัวเรือน ใช้วิธีการจัดกลุ่มสนใจ อาทิ กลุ่มจักสาน กลุ่มขนมไทย กลุ่มเกษตรกรอินทรีย์ กลุ่มผลิตปุ๋ยเม็ด กลุ่มสตรีแม่บ้าน เป็นต้น ในแต่ละกลุ่มจะมีผู้นำและกรรมการผู้รับผิดชอบกลุ่ม มีการจัดอบรมความรู้จากหน่วยงานภายนอก ได้แก่ สำนักงานการศึกษานอกโรงเรียน พัฒนาชุมชน และเกษตรอำเภอ มีการสอน/อบรมการจักสาน การทำดอกไม้จัน การทำน้ำยาล้างจาน น้ำยาปรับผ้านุ่ม การเพาะเห็ด การทำปุ๋ยอินทรีย์ เป็นต้น สำหรับภาคดำเนินงานของกลุ่มอาชีพ พบว่ากลุ่มการเกษตรอินทรีย์เป็นกลุ่มอาชีพที่มีการดำเนินงานเป็นระบบมากที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มอาชีพอื่นๆ ในชุมชน มีการจัดกิจกรรมการผลิตปุ๋ยเม็ด มีตราผลิตภัณฑ์ “เพชรพานทอง” บรรจุถุงจัดจำหน่ายทั้งภายในและภายนอกชุมชน ชุมชนมีความเข้มแข็งในเรื่องการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์สามารถบริหารจัดการทำให้เพิ่มเงินออมเพิ่มและมีผลกำไรมากขึ้นในช่วงหลายปีที่ผ่านมา เป็นกองทุนช่วยเหลือเกื้อกูลเงินลงทุนในการประกอบอาชีพให้สมาชิกในชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้ นอกจากนี้มีการใช้ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเฉลิมพระเกียรติ เป็นสถานที่ในการจัดด้านบันเทิงต่างๆ กิจกรรมที่ส่งเสริมประเพณี วัฒนธรรม และภูมิปัญญาต่างๆ ของท้องถิ่น ในวันสำคัญ เช่น ประเพณีวันขึ้นปีใหม่วันสงกรานต์ และวันลอยกระทง เป็นต้น

ลักษณะเครือข่ายภายในชุมชนโคกโคเฒ่าเป็นรูปแบบความสัมพันธ์ทางสังคม ตามวิถีชีวิตชนบทไทยมีการรวมกลุ่มตามความสมัครใจในเครือญาติ และครอบครัว มีการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ และกลุ่มอาชีพชุมชน โดยแต่ละกลุ่มจะมีขอบเขตโครงสร้างที่ชัดเจน รู้ว่าใครเป็น

หัวหน้าใครเป็นสมาชิก มีการกำหนดโครงสร้างการบริหารจัดการ กฎระเบียบการดำเนินงาน และผลตอบแทนเป็นรูปธรรมในระดับหนึ่ง มีการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิก เครือข่ายภายในชุมชน ระหว่างกลุ่มอาชีพ และระหว่างหมู่บ้านโดยการร่วมมือร่วมใจกันทำ กิจกรรมต่างๆ ของกลุ่ม ในลักษณะเครือข่ายการแลกเปลี่ยน เครือข่ายการติดต่อสื่อสาร และ เครือข่ายความสัมพันธ์ในการอยู่ร่วมกัน

ตำบลโคกโคเฒ่ายังไม่มีการสร้างเครือข่ายแหล่งการเรียนรู้ภายนอกชุมชนอย่างเป็นทางการ ไม่มีระบบการบริหารจัดการความรู้ชุมชนโดยชุมชนอย่างเป็นระบบ แต่มีกิจกรรมการเรียนรู้ที่ได้รับ จากเครือข่ายการเรียนรู้ อาทิ เครือข่ายกลไกกรมไรสารพิษ นอกจากนี้ มีเครือข่ายของหน่วยงาน ภายนอกชุมชนซึ่งเป็นหน่วยงานภาครัฐซึ่งเป็นของศูนย์การศึกษาครอบครัวและการศึกษาตาม อัยยาศัย อำเภอเมืองสุพรรณบุรี (ชื่อเต็มกรมการศึกษานอกโรงเรียน, กศน.) เพื่อส่งเสริมการศึกษา ตลอดชีวิตของชุมชน เป็นการให้บริการความรู้แก่ชุมชนในรูปแบบการจัดอบรมโดยใช้สถานที่ศูนย์การ เรียนรู้ชุมชนเฉลิมพระเกียรติเป็นศูนย์ฝึกอบรมวิชาชีพชุมชน และหน่วยงานอื่นๆ ได้แก่ พัฒนาชุมชน เกษตรตำบล อสม.จังหวัด รวมถึงกลุ่มพัฒนาบาทาสตรีจังหวัดสุพรรณบุรี เป็นต้น เครือข่าย ภายนอกของชุมชนโคกโคเฒ่าเป็นรูปแบบเครือข่ายการพัฒนาชุมชนโดยองค์กรภาครัฐ อาทิ กรม พัฒนาชุมชน กรมการส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย และกรมการปกครอง ท้องถิ่น ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงเป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ตามนโยบาย และแผนพัฒนาชุมชนของรัฐบาล หน่วยงานท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการเครือข่ายให้เกิด การขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชนโดยชุมชน มีการทำประชาคมหมู่บ้านในการจัดทำแผนปฏิบัติงาน ประจำปีเพื่อพัฒนาศักยภาพของท้องถิ่นให้เข้มแข็ง มีการสื่อสาร ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารจาก เครือข่ายภายนอกสู่ภายในชุมชนโดยผ่านผู้บริหารท้องถิ่นและผู้นำชุมชน แต่การใช้คอมพิวเตอร์และ เทคโนโลยีเพื่อเป็นเครื่องมือในการจัดการความรู้ชุมชนและการสื่อสารข้อมูลยังไม่มีประสิทธิภาพมาก เท่าที่ควร

ผลการประเมินศักยภาพการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกโคเฒ่า พบว่า จุด แข็งของชุมชนคือ มีทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีแหล่งน้ำที่เอื้อในการใช้ประโยชน์ในด้าน การเกษตร มีการรวมกลุ่มสนใจต่างๆ หลายกลุ่ม แต่มีจุดอ่อนที่บางกลุ่มยังไม่เข้มแข็ง ประชาชนมี ส่วนร่วมในการดำเนินงานน้อย องค์การบริหารส่วนตำบลโคกโคเฒ่าได้วางแผนยุทธศาสตร์และ แนวทางในการพัฒนาชุมชนในช่วงสามปี (พ.ศ.2556 - 2558) ในส่วนของการส่งเสริมการเรียนรู้ของ ประชาชนโดยใช้ยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน กำหนดแนวทางดำเนินงานส่งเสริมความรู้ด้าน การผลิตและบริการ การทำอาชีพเสริม ด้านการตลาด การแปรรูปวัตถุดิบทางการเกษตร ส่งเสริมให้มี การอบรมอาชีพระยะสั้น การอบรมสัมมนาและดูงานท้องถิ่น และการอบรมพัฒนาฝีมือแรงงาน และ ยุทธศาสตร์การพัฒนาการศึกษา การกีฬา และวัฒนธรรม กำหนดแนวทางดำเนินงานส่งเสริมการจัด งานประเพณีท้องถิ่น งานราชพิธีต่างๆ ส่งเสริมการกีฬาระหว่างหมู่บ้านและตำบล และส่งเสริมการจัด ค่ายกิจกรรมเยาวชน

กระบวนการจัดการความรู้ของครอบครัวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของประชาชนในชุมชนโคกโคเฒ่า

ในการจัดการความรู้ของครอบครัวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตใน 3 ด้าน ได้แก่ ทักษะการดำรงชีวิต ประจำวัน ทักษะเฉพาะบุคคลและทักษะทางสังคม และทักษะการประกอบอาชีพ จากผล การวิเคราะห์ข้อมูลจากการเรียนรู้ร่วมกันของผู้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มในโครงการวิจัยย่อย เพื่อหา แนวทางในการสร้างกระบวนการจัดการความรู้ของครอบครัวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของประชาชนใน ชุมชนโคกโคเฒ่า พบว่า องค์ความรู้ด้านทักษะชีวิตที่ครอบครัวในชุมชนโคกโคเฒ่าที่เป็นจุดอ่อนและ ชุมชนต้องการให้มีการจัดการความรู้และได้รับการพัฒนาในแต่ละทักษะโดยจัดลำดับตามความสำคัญ จากมากไปน้อยมีหลายด้าน โดยสามอันดับแรกของแต่ละทักษะที่ได้ในทักษะการดำรงชีวิตประจำวัน ได้แก่ ด้านความสามารถในการบริหารจัดการระบบการเงิน ความสามารถในการดูแลตนเอง และ ความสามารถในการจัดหา จัดเตรียม และการบริโภคอาหาร ทักษะเฉพาะบุคคลและทักษะทางสังคม ได้แก่ ด้านความสามารถในการรู้จักตนเอง การสร้างความมั่นใจในตนเอง และความสามารถในการ พึ่งพาตนเอง และทักษะการประกอบอาชีพ ได้แก่ ด้านความสามารถในการคัดเลือกและวางแผน ทางเลือกอาชีพ ความรอบรู้และความสามารถในการสำรวจทางเลือกอาชีพ และความสามารถในการ ประกอบอาชีพ สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยและสมาชิกกลุ่มร่วมเรียนรู้ได้ศึกษาเฉพาะทักษะชีวิตทั้ง สามในด้านที่ต้องการให้มีการพัฒนามากที่สุดของแต่ละทักษะเพียงด้านเดียว ดังนี้

1. ทักษะการดำรงชีวิตประจำวัน คือ ความสามารถในการบริหารจัดการระบบการเงิน (Managing personal finances)
2. ทักษะเฉพาะบุคคลและทักษะทางสังคม คือ การสร้างความมั่นใจในตนเอง (Self-confidence)
3. ทักษะการประกอบอาชีพ คือ ความสามารถในการประกอบอาชีพ (Obtaining specific occupational skills)

1. กระบวนการจัดการความรู้ของครอบครัวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต

สำหรับกระบวนการที่ใช้ในการศึกษาการจัดการความรู้ของครอบครัวเพื่อพัฒนาทักษะ ชีวิตในแต่ละด้านได้มีการประยุกต์ใช้ขั้นตอนของกระบวนการจัดการความรู้ (Knowledge Management process) ทั้ง 6 ขั้นตอน ดังนี้

1) การบ่งชี้และค้นหาความรู้ มีองค์ความรู้ที่ครอบครัวจำเป็นต้องมีเพื่อนำมาใช้ในการ พัฒนาทักษะทั้งสามในด้านที่ต้องการมากที่สุด ในด้านความสามารถในการบริหารจัดการระบบการเงิน ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับระบบการเงินและการบัญชี การทำบัญชีรายรับรายจ่าย การวางแผนทางการเงิน และการปลูกฝังการใช้เงินแก่บุตรหลาน ในด้านการสร้างความมั่นใจในตนเอง ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับ บุคลิกภาพ การวางตัว การพูด การสื่อสาร กิริยาท่าทาง การแต่งกาย และการมีสุขภาพจิตที่ดี และใน ด้านความสามารถในการประกอบอาชีพ ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับแหล่งอาชีพที่ต้องการ และผู้เชี่ยวชาญ ด้านอาชีพ

2) การสร้างและแสวงหาความรู้ ในด้านความสามารถในการบริหารจัดการระบบการเงิน ได้แก่ แหล่งความรู้ทางการเงิน มาจากบุคคลในครอบครัว เพื่อนบ้าน ศูนย์การเรียนรู้สื่อต่าง ๆ

การศึกษาดูงาน สถาบันทางการเงิน และธนาคาร นอกจากนั้นครอบครัวได้มีการสร้างความรู้โดยการเข้าร่วมกิจกรรม การฝึกอบรม และมีการทดลองใช้หลังจากที่ได้รับความรู้มา ในด้านการสร้างความมั่นใจในตนเอง ได้แก่ แหล่งความรู้เพื่อนำมาใช้ในการสร้างความมั่นใจในตนเอง มาจากการศึกษาและเลียนแบบจากผู้นำในชุมชน และบุคคลตัวอย่างที่ได้รับการชื่นชมจากคนในสังคม หนังสือ วารสาร และสื่อต่าง ๆ ส่วนการสร้างความมั่นใจในตนเองให้เพิ่มขึ้นมาจากการดูแลสุขภาพร่างกายให้ดี การเข้าวัดปฏิบัติธรรมเพื่อให้มีจิตใจที่ดีและสงบ และในด้านความสามารถในการประกอบอาชีพ ได้แก่ แหล่งความรู้ด้านอาชีพ มาจากบุคคลในครอบครัว เพื่อนบ้าน ศูนย์การเรียนรู้ สื่อต่าง ๆ การศึกษาดูงาน นอกจากนั้นครอบครัวได้มีการสร้างความรู้และพัฒนาทักษะอาชีพเพิ่มขึ้น โดยการใช้ความรู้ทางวิชาการที่ได้รับมาร่วมกับประสบการณ์มาประยุกต์ใช้โดยการทดลองปฏิบัติจริง การเข้าร่วมกิจกรรม การฝึกอบรม และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในกลุ่มอาชีพ

3) การจัดเก็บและสืบค้นความรู้ ในด้านความสามารถในการบริหารจัดการระบบการเงิน ได้แก่ ใช้วิธีการจำ จดบันทึก และทำบัญชีครัวเรือน ในด้านการสร้างความมั่นใจในตนเอง ได้แก่ วิธีการจำ เลียนแบบ และบอกต่อ และในด้านความสามารถในการประกอบอาชีพ ได้แก่ วิธีการจำ จดบันทึก และบอกต่อ

4) การถ่ายทอดและแลกเปลี่ยนความรู้ ในด้านความสามารถในการบริหารจัดการระบบการเงิน ด้านการสร้างความมั่นใจในตนเอง และในด้านความสามารถในการประกอบอาชีพ ใช้วิธีการถ่ายทอดและแลกเปลี่ยนความรู้โดยวิธีการเดียวกัน ได้แก่ วิธีการพูดคุย การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการให้/ขอคำแนะนำคำปรึกษาระหว่างบุคคลในครอบครัวและเพื่อนบ้าน

5) การนำความรู้ไปใช้ ในด้านความสามารถในการบริหารจัดการระบบการเงิน ได้แก่ ครอบครัวได้มีการนำความรู้ทางการเงินที่ได้รับไปทดลองปฏิบัติจริงภายในครอบครัว และในกิจกรรมส่วนรวมของชุมชนในด้านการสร้างความมั่นใจในตนเอง ได้แก่ การเข้าร่วมกิจกรรมของสังคม และต้องกล้าแสดงออกเมื่อได้รับโอกาส และในด้านความสามารถในการประกอบอาชีพ ได้แก่ การนำความรู้ด้านทางวิชาการด้านการประกอบอาชีพนั้น ๆ ที่ได้รับเพิ่มเติมมาประยุกต์ใช้ร่วมกับประสบการณ์ โดยมีการนำไปทดลองปฏิบัติจริง

6) การติดตามและประเมินผลความรู้ ในด้านความสามารถในการบริหารจัดการระบบการเงิน ได้แก่ การติดตามและประเมินผลด้านการเงินของครอบครัวใช้วิธีการประเมินจากการทำบัญชีรายรับรายจ่าย และสภาพความเป็นอยู่ของครอบครัว ในด้านการสร้างความมั่นใจในตนเอง ได้แก่ ผลความสำเร็จในการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ และผลสะท้อนด้านความคิดเห็นของบุคคลภายในครอบครัว และเพื่อนบ้าน และในด้านความสามารถในการประกอบอาชีพ ได้แก่ การเปรียบเทียบจากผลผลิตที่ได้จากวิธีเดิมและวิธีใหม่ และประเมินจากสภาพความเป็นอยู่ของครอบครัว

2. แนวทางในการสร้างกระบวนการจัดการความรู้ของครอบครัวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต

การศึกษาแนวทางการจัดการความรู้ของครอบครัวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต ผู้ร่วมเรียนรู้ได้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันเพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากกระบวนการจัดการความรู้ของครอบครัวที่ไม่ดี และส่งผลต่อการพัฒนาทักษะชีวิตของสมาชิกในครอบครัว ข้อค้นพบที่เกิดจากการเรียนรู้ร่วมกันของกลุ่มผู้เรียนรู้ พบว่า ปัญหาหลักในกระบวนการจัดการความรู้ของครอบครัวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตทั้ง 3 ด้าน พบว่า ปัญหาในกระบวนการจัดการความรู้ของครอบครัวในชุมชนโคกโค

แต่ส่วนใหญ่ไม่มีวิธีการจัดเก็บและรวบรวมความรู้และข้อมูลต่าง ๆ อย่างเป็นระบบที่ช่วยให้สมาชิกครอบครัวสามารถค้นหาและนำไปใช้ประโยชน์สะดวกรวดเร็ว โดยปกติมักจะใช้วิธีการจำ จดบันทึกเลียนแบบและการบอกต่อ ครอบครัวไม่สามารถเข้าถึงแหล่งความรู้ได้ เนื่องจากการขาดผู้นำในการติดต่อประสานงาน มีความรู้น้อยและอ่านหนังสือไม่ออกทำให้ขาดความมั่นใจในการติดต่อประสานงาน ขาดความรู้ด้านเทคโนโลยีและไม่รู้วิธีการใช้เครื่องมือสื่อสารต่าง ๆ เช่น อินเทอร์เน็ต รวมทั้งการไม่เห็นความสำคัญหรือความจำเป็นในการใช้เทคโนโลยีเพื่อเข้าถึงข้อมูลแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ กระบวนการถ่ายทอดความรู้ของครอบครัวยังคงใช้วิธีการถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่น และมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันภายในครอบครัว และเฉพาะกลุ่มเพียงเท่านั้น ไม่มีการแลกเปลี่ยนกับเครือข่ายอื่น ๆ จากปัญหาดังกล่าวผู้ร่วมเรียนรู้ได้เสนอแนวทางแก้ไขดังนี้

1) การจัดความรู้ให้เป็นระบบ (Knowledge Organization) แนวทางในการจัดการความรู้ของครอบครัวให้เป็นระบบจำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนวิธีการเก็บข้อมูล และมีการใช้เครื่องมือเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาช่วยในการบันทึกจัดเก็บข้อมูลต่าง ๆ ของครอบครัว โดยเครื่องมือที่นำมาช่วยในการจัดเก็บบันทึกข้อมูลต่าง ๆ อาจใช้คอมพิวเตอร์ เครื่องบันทึกเสียง โทรศัพท์มือถือ กล้องถ่ายวิดีโอ หรือสื่ออื่น ๆ เพื่อช่วยเก็บบันทึกข้อมูลต่าง ๆ ไว้ เพื่อช่วยให้สมาชิกครอบครัวสามารถค้นหาและนำไปใช้ประโยชน์ได้ง่ายและสะดวกรวดเร็ว

2) การเข้าถึงความรู้ (Knowledge Access) กระบวนการในการเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ควรมีการติดต่อผ่านผู้นำที่สามารถช่วยอำนวยความสะดวกได้ ผ่านบุคคลที่รู้จักที่สามารถช่วยให้เข้าถึงแหล่งเรียนรู้ได้ หรือใช้วิธีติดต่อผ่านเครือข่ายกลุ่มผู้ร่วมอาชีพ สำหรับกรณีที่ไม่สามารถเข้าถึงแหล่งเรียนรู้เพราะมีความรู้หรืออ่านหนังสือไม่ออกสามารถแก้ไขโดยให้ลูกหลานช่วยอ่านให้ฟัง ส่วนด้านเทคโนโลยีและวิธีการใช้เครื่องมือสื่อสารต่าง ๆ ในชุมชนควรมีการให้ประชาสัมพันธ์เพื่อรณรงค์ให้เห็นความสำคัญและความจำเป็นของการใช้สื่อต่าง ๆ เพื่อเข้าถึงแหล่งความรู้ และมีการจัดอบรมเพื่อให้ความรู้เพิ่มเติมแก่คนในชุมชน นอกจากนั้นครอบครัวสามารถขอคำแนะนำจากผู้มีความรู้หรือผู้เชี่ยวชาญในการใช้เครื่องมือสื่อสารต่าง ๆ รวมทั้งให้การความสำคัญต่อการเรียนรู้การใช้เทคโนโลยีเพื่อเข้าถึงข้อมูลแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ

3) การถ่ายทอดและแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ (Knowledge Sharing) ในการพัฒนาทักษะชีวิตแต่ละด้านควรมีการสร้างกลุ่มเรียนรู้เฉพาะขึ้นมาเพื่อให้มีการถ่ายทอดและแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ที่ตรงกับความต้องการของสมาชิกในกลุ่ม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มของทักษะการประกอบอาชีพควรมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในกลุ่มอาชีพเดียวกัน เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และมีการขยายเครือข่ายไปสู่ในวงที่กว้างขวางมากยิ่งขึ้น จากระดับหมู่บ้านไปสู่ระดับตำบล ระดับอำเภอ ระดับจังหวัด และระดับประเทศ ต่อไป

แนวทางในการจัดการความรู้โดยใช้เครือข่ายแหล่งการเรียนรู้ชุมชน ตำบลโคกโคเต่า

การหาแนวทางในการจัดการความรู้โดยใช้เครือข่ายการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตของชุมชน จากการสังเคราะห์ผลวิจัยจากโครงการย่อย มีดังนี้

1. องค์ประกอบของการจัดการความรู้ชุมชน

การจัดการความรู้มีองค์ประกอบที่สำคัญซึ่งมี 3 ประการ คือ คน เทคโนโลยี และ กระบวนการ สำหรับชุมชนโคโคเคมา พบว่า:

1) **คน (People)** ในชุมชนโคโคเคมาส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับพื้นฐาน มีผู้บริหารท้องถิ่นและ กลุ่มผู้นำชุมชนมีประสบการณ์ มีศักยภาพในการบริหารจัดการภายในกลุ่มของชุมชน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และทำกิจกรรมร่วมกันในลักษณะกลุ่ม แต่ละกลุ่มมีการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ มีการสืบทอดความรู้จากครูภูมิปัญญาท้องถิ่น/ปราชญ์ชาวบ้าน มีครูภูมิปัญญาท้องถิ่น ชุมชนมีทรัพยากรบุคคลจากโรงเรียน/มหาวิทยาลัย และองค์กรท้องถิ่นที่มีความรู้ความสามารถเป็นผู้อำนวยความสะดวกให้เกิดกระบวนการจัดการความรู้ชุมชน วัฒนธรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของคนในชุมชนส่วนใหญ่มีการเรียนรู้เพื่อการประกอบอาชีพเป็นหลัก โดยผู้นำชุมชนและผู้นำกลุ่มอาชีพต่างๆ สร้างความรู้/แสวงหาความรู้จากผู้เชี่ยวชาญของหน่วยงานที่มาทำโครงการในพื้นที่

2) **เทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology)** มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในโรงเรียน สถาบันการศึกษา และหน่วยงานภาครัฐในชุมชนโคโคเคมา แต่ไม่ได้มุ่งเน้นที่จะใช้เป็นเครื่องมือในการจัดการความรู้ของชุมชน โดยเฉพาะในแหล่งเรียนรู้และศูนย์การเรียนรู้ชุมชน การเข้าถึงและการใช้แหล่งการเรียนรู้ของชุมชนมีน้อย ไม่มีการใช้เทคโนโลยีที่ช่วยอำนวยความสะดวกจัดเก็บและสืบค้นข้อมูลองค์ความรู้ที่ชุมชนต้องการเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตของคนในชุมชนโคโคเคมา

3) **กระบวนการ (Process)** ในการจัดการความรู้ของชุมชนให้เกิดผลอย่างจริงจังเป็นเรื่องค่อนข้างยาก เนื่องจากขาดการสนับสนุนจากองค์กรปกครองท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมของชุมชน มีการแบ่งปัน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และถ่ายทอดความรู้ให้แก่สมาชิกในกลุ่ม แต่กระบวนการจัดการความรู้ชุมชนยังไม่เป็นระบบ ไม่มีหน่วยงาน/กลุ่มทีมงานที่จะจัดการความรู้ของชุมชน การมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้ของชุมชนมีน้อย ขาดความสามัคคี แต่ไม่มีเครือข่ายแหล่งการเรียนรู้จากภายนอกชุมชนที่เอื้อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีการถ่ายทอดความรู้ใหม่ๆ โดยผู้นำชุมชนจัดประชุมเป็นประจำทุกเดือน ผู้นำกลุ่มบอกเล่าให้สมาชิกในกลุ่มได้ร่วมเรียนรู้

2. กระบวนการจัดการความรู้ชุมชน

ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการวิจัยได้กำหนดวิสัยทัศน์ในการจัดการความรู้ “ชุมชนโคโคเคมาสามัคคี มีความสุข เข้มแข็ง และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น” และนำเสนอกระบวนการจัดการความรู้ ดังนี้

1) **การค้นหาความรู้ (Knowledge Identification)** พบว่าความรู้ที่ชุมชนมีอยู่ส่วนใหญ่เป็นความรู้แบบไม่ชัดแจ้งที่แฝงในตัวบุคคลในชุมชน เกิดจากการประกอบอาชีพ สืบทอดจากรุ่นเก่าๆ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากครอบครัว กลุ่มอาชีพ และจากการเข้าร่วมการอบรมจากหน่วยงานต่างๆ ส่วนใหญ่เป็นองค์ความรู้ที่จำเป็นสำหรับการประกอบอาชีพหลักและอาชีพเสริม อาทิ ความรู้ด้านเกษตรกรรม ด้านหัตถกรรม ด้านอาหาร ขนมหวาน และการแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหาร และด้านการผลิตเครื่องใช้ในครัวเรือน เป็นต้น

2) **การแสวงหาความรู้ (Knowledge Acquisition)** ภายในชุมชนมีครูภูมิปัญญาท้องถิ่น ผู้รู้/ผู้เชี่ยวชาญในการประกอบอาชีพหลักเป็นผู้นำชุมชน ผู้นำกลุ่มอาชีพและสมาชิกกลุ่มที่มีความรู้ความสามารถ และมีทักษะจากการปฏิบัติงาน มีการแสวงหาความรู้จากการเข้าร่วมกิจกรรมการ

ให้บริการของโรงเรียนและมหาวิทยาลัยในพื้นที่ ซึ่งมีการให้บริการห้องสมุดและอินเทอร์เน็ต รวมถึงบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ ครู อาจารย์ และนักวิจัยปฏิบัติการเชิงพื้นที่ทำงานร่วมกับชุมชน ส่วนแหล่งความรู้จากภายนอกชุมชนได้จากการเข้าร่วมกิจกรรมการอบรมจากหน่วยงานต่างๆ อาทิ กศน. เกษตรตำบล พัฒนาชุมชน และเครือข่ายกลุ่มอาชีพจังหวัดสุพรรณบุรี เป็นต้น

3) การสร้างความรู้ (Knowledge Creation) ส่วนใหญ่ได้จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างคนในชุมชนทุกช่วงวัย เกิดจากการพูดคุยกันของผู้นำชุมชน กับเพื่อนบ้านและญาติพี่น้อง การสอน/ถ่ายทอดความรู้ภายในกลุ่มอาชีพ มีการแจ้งเรื่องราว/ข่าวสารที่สำคัญในที่ประชุม มีการทำประชาคมหมู่บ้าน การสร้างความรู้จากสมาชิกเครือข่ายของชุมชน โดยผู้นำชุมชน ผู้นำกลุ่มนำองค์ความรู้มาบอกเล่าและอธิบายให้สมาชิกในกลุ่มฟัง มีการทดลองปฏิบัติ ลองผิดลองถูก แล้วปรับปรุงพัฒนาจนเกิดองค์ความรู้ที่ต้องการ ส่วนใหญ่เป็นองค์ความรู้จากประสบการณ์เดิมของแต่ละบุคคล และองค์ความรู้ใหม่ที่ได้รับจากหน่วยงานภายนอกที่จัดอบรมถ่ายทอดความรู้ให้แก่ชุมชน

4) การจัดเก็บและการสืบค้นความรู้ (Knowledge Storage and Retrieval) ชุมชนโคกโคเฒ่ายังไม่มีการจัดเก็บองค์ความรู้อย่างเป็นระบบ ส่วนใหญ่เป็นความรู้แฝงที่มีอยู่ในตัวบุคคล ไม่ได้ปรับเปลี่ยนให้เป็นความรู้ที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม ในการดำเนินงานกลุ่มอาชีพและกลุ่มออมทรัพย์ มีการจดบันทึกเป็นสมุด/เอกสารที่เก็บรวบรวมไว้เป็นลายลักษณ์อักษรอย่างเป็นระบบ แต่ไม่มีการจัดเก็บโดยใช้เทคโนโลยี ไม่มีระบบฐานข้อมูลของชุมชน มีเพียงเอกสารบางเรื่องที่ได้จากเครือข่ายของชุมชนที่มาแลกเปลี่ยน มีการจัดเก็บผลการดำเนินงานในรูปเอกสารแยกตามกลุ่ม ซึ่งแต่ละกลุ่มจะมีคณะกรรมการดำเนินงานดูแลรับผิดชอบ สมาชิกในกลุ่มสามารถขอดูได้ทุกเมื่อ มีการรายงานในที่ประชุมประจำเดือนทุกกลุ่ม

5) การถ่ายทอดความรู้ (Knowledge Transfer) ชุมชนโคกโคเฒ่ามีการถ่ายทอดความรู้ในหลายรูปแบบ อาทิ การเล่าสู่กันฟัง การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อนช่วยเพื่อน สอน ศึกษาดูงาน และศูนย์การเรียนรู้ มีการจัดกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้โดยชุมชนและหน่วยงานต่าง ๆ ภายนอกชุมชน โดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆ ส่วนใหญ่เป็นการจัดอบรมฝึกอาชีพโดยผู้เชี่ยวชาญจากหน่วยงานภาครัฐ

6) การใช้ความรู้ (Knowledge Utilization) มีการประยุกต์ใช้ความรู้ในการดำเนินงานกลุ่มอาชีพของชุมชน เป็นการใช้ความรู้ที่มีฐานความรู้อยู่แล้วบูรณาการร่วมกับองค์ความรู้ที่ได้จากการแสวงหาความรู้ใหม่ๆ จากการบอกเล่าของสมาชิกในกลุ่ม อาทิ ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์จักสานจากภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยนำองค์ความรู้ในการใช้วัสดุพลาสติกที่ได้รับการอบรมจาก กศน.มาประยุกต์สร้างลวดลายในการสานห่อกระเป๋า และดัดแปลงรูปแบบเป็นผลิตภัณฑ์ต่างๆ ในด้านการเกษตรมีการนำองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้กับสภาพของพื้นที่จนเกิดเป็นองค์ความรู้ใหม่ของชุมชน มีการผลิตปุ๋ยมีการพัฒนาจากการผลิตปุ๋ยหมักชีวภาพ เป็นปุ๋ยอัดเม็ดที่มีการบรรจุถุงมีตรา “เพชรพานทอง” เป็นของชุมชนเพื่อนำมาใช้ในการเพาะปลูก การทำนาในชุมชน และสามารถจัดจำหน่ายในพื้นที่อื่นๆ เป็นต้น

7) การติดตามประเมินผลความรู้ (Knowledge Evaluation) มีการจัดประชุมผู้นำชุมชน คณะกรรมการและสมาชิกกลุ่มต่างๆ ของชุมชนที่ศูนย์การเรียนรู้เฉลิมพระเกียรติ มีการประเมินผลการดำเนินการของชุมชนโดยกำนันประจำตำบลและผู้นำกลุ่ม มีการสรุปรายงานผล

ปัญหา และหาแนวทางแก้ไข สำหรับการติดตามผลในส่วนการจัดการความรู้ของชุมชนโดยรวมไม่ได้ปรากฏชัดเจน แต่ในการดำเนินงานของกลุ่มต่างๆ มีการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอทุกเดือน และมีการประเมินจากคุณภาพและจำนวนผลิตภัณฑ์ และผลตอบแทนทั้งในรูปตัวเงินที่เพิ่มขึ้นและรางวัลที่ได้รับของสมาชิกกลุ่มและชุมชน

กระบวนการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วมตามแนวเศรษฐกิจชุมชนของกลุ่มอาชีพในตำบลโคกโคเฒ่า

แนวทางในการสร้างกระบวนการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วมตามแนวเศรษฐกิจชุมชนของกลุ่มอาชีพในตำบลโคกโคเฒ่า จากการสังเคราะห์ผลวิจัยจากโครงการย่อย มีดังนี้

1. กลุ่มอาชีพในตำบลโคกโคเฒ่า

ผลการวิจัยเพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วมตามแนวเศรษฐกิจชุมชนของกลุ่มอาชีพในตำบลโคกโคเฒ่า พบว่ามี 3 กลุ่ม ดังนี้

1) **กลุ่มจักสานกระเป๋** โดยกลุ่มสตรีแม่บ้าน บ้านสามหนอง หมู่ที่ รวมกลุ่มกันเพื่อสร้างอาชีพเสริมด้านการจักสานจากภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ได้รับการถ่ายทอดมาบรรพบุรุษ ครูภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งในยุคเดิมชุมชนมีการจักสานไม้ไผ่ การถักทอแห อวน เพื่อใช้เป็นเครื่องมือจับปลา ปัจจุบันมีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ด้วยเส้นพลาสติกเป็นการจักสานตะกร้า ก่องและอุปกรณ์อื่นๆ หลากหลายชนิด โดยศึกษาเรียนรู้จากหมู่บ้านอื่นแล้วนำมาประยุกต์ตลาดและสีสันทัดตรงกับความต้องการของตลาด เพื่อจำหน่ายให้กับชาวบ้านในพื้นที่ และพื้นที่ใกล้เคียง เป็นการต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่นทำให้สินค้าผลิตภัณฑ์ชุมชนมีมูลค่าเพิ่มขึ้น

2) **กลุ่มขนมไทย** โดยกลุ่มสตรีแม่บ้านตำบลโคกโคเฒ่า และผู้นำหมู่บ้านเป็นแกนนำในการจัดตั้งกลุ่ม ทำงานในรูปกระบวนการกลุ่มช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีการประชุมเป็นประจำเงินทุนมาจากกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต และโครงการแก้ปัญหาคาความยากจน (กข.คจ.) มีความเชี่ยวชาญในการทำขนมไทย อาทิ ขนมกระยาสารท ขนมชั้น วุ้นต่างๆ บั๊นลืบ เค้กม้วน ขนมดอกจอก หมี่กรอบ และกล้วยอบเนย เนื่องจากอาชีพหลักของคนตำบลโคกโคเฒ่า คือการทำเกษตร ทำนา เมื่อมีเวลาว่างจากงานจึงมีการรวมกลุ่มกันทำขนมไทยเป็นอาชีพเสริม และกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านสามหนองได้รวมกลุ่มกันทำขนมกระยาสารท เพื่อจำหน่ายในเทศกาลทำบุญของหมู่บ้านและชุมชนใกล้เคียง

3) **กลุ่มผลิตปุ๋ยอินทรีย์** โดยมีคณะกรรมการเข้าร่วม 15 คน มีความเชี่ยวชาญในการในการทำปุ๋ยอินทรีย์ เนื่องจากประสบปัญหาปุ๋ยเคมีขึ้นราคา ชุมชนขอให้ผู้นำหมู่บ้านช่วยเหลือในกระบวนการผลิตโดยเริ่มต้นต้องอาศัยวัตถุดิบจากภายนอกหมู่บ้าน เมื่อผลิตปุ๋ยได้ก็นำตัวอย่างไปส่งให้สำนักวิชาการเกษตร จังหวัดสุพรรณบุรี ช่วยตรวจคุณภาพปุ๋ยที่ผลิตขึ้น เมื่อได้ใบรับรองว่ามีแร่ธาตุอาหารที่พืชต้องการครบถ้วนจึงเริ่มต้นผลิตใช้กันในกลุ่มผู้นำหรือคณะกรรมการ ก่อนจะจดทะเบียนเป็นกลุ่มผลิตปุ๋ยอินทรีย์ขึ้นในปี 2551 ปัจจุบันกลุ่มที่ผลิตปุ๋ยอินทรีย์ได้ผลิตสำหรับใช้ในชุมชนและชุมชนใกล้เคียงเพื่อลดต้นทุนการผลิตเท่านั้น ไม่ได้ทำการผลิตปุ๋ยอินทรีย์เพื่อการค้าแต่มีการทำใช้กันในกลุ่ม ในชุมชนเป็นส่วนใหญ่ และมีการพัฒนาเป็นการผลิตปุ๋ยเม็ด มีตราผลิตภัณฑ์ “เพชรพานทอง” บรรจุจัดจำหน่ายทั้งภายในและภายนอกชุมชน

2. การสร้างกระบวนการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วมของกลุ่มอาชีพในชุมชน

การจัดการจัดการกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนากลุ่มอาชีพดำเนินการให้ความรู้แก่สมาชิกกลุ่มอาชีพตามรูปแบบและกระบวนการให้ความรู้ โดยกิจกรรมการมีส่วนร่วมในการจัดการความรู้ชุมชน ประกอบไปด้วย 6 ขั้นตอน ตามลำดับดังนี้

1) **การแสวงหาความรู้ (Knowledge Acquisition)** กลุ่มอาชีพในชุมชนตำบลโคกโคเฒ่า ส่วนใหญ่มีการแสวงหาความรู้ในการจัดการกลุ่มอาชีพจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากการจัดประชุมรายเดือนจากสมาชิกเครือข่ายของชุมชน เช่น เครือข่ายการถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร โดยมีการนำองค์ความรู้มาบอกเล่าและอธิบายให้สมาชิกในกลุ่มฟัง องค์ความรู้ส่วนใหญ่ที่ใช้ในการดำเนินงานจะเป็นองค์ความรู้จากประสบการณ์เดิมของแต่ละบุคคลและความรู้จากผู้เชี่ยวชาญของหน่วยงานภายนอกชุมชน

2) **การสร้างความรู้ (Knowledge Creation)** วิธีการสร้างความรู้ในการจัดการกลุ่มอาชีพของชุมชนตำบลโคกโคเฒ่า เกิดจากการพูดคุยกันของผู้นำชุมชน กับเพื่อนบ้านและญาติพี่น้องถึงปัญหาของชุมชน ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทางสภาพกายภาพของพื้นที่ การสร้างความรู้รอบในสภาพเศรษฐกิจ การสร้างความรู้ในการจัดการกลุ่มอาชีพของชุมชน จึงเริ่มจากการพูดคุยกันในหมู่เครือญาติเกี่ยวกับการสร้างตลาดเพื่อรองรับผลผลิตทางการเกษตร และเพิ่มรายได้ให้กับคนในชุมชน

3) **การจัดเก็บและการสืบค้นความรู้ (Knowledge Storage and Retrieval)** ในการจัดการกลุ่มอาชีพของชุมชนตำบลโคกโคเฒ่า องค์ความรู้ส่วนใหญ่เป็นองค์ความรู้ที่มีอยู่ในตัวบุคคล มีเพียงบางเรื่องที่มีการบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรจากเครือข่ายของชุมชนที่มาแลกเปลี่ยน เช่น องค์ความรู้ด้านการเกษตรที่มีการรวมกลุ่มกับหน่วยงานภายนอก หรือนักวิจัยจากภายนอกที่เข้ามาวิจัยในชุมชน โดยความรู้องค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนส่วนใหญ่จะเป็นความรู้ที่มีอยู่ในตัวบุคคล โดยเฉพาะผู้นำชุมชน หรือ ผู้นำกลุ่ม ไม่ได้ใช้เทคโนโลยีในการจัดเก็บและสืบค้น

4) **การถ่ายทอดความรู้ (Knowledge Transfer)** มีการดำเนินการถ่ายทอดความรู้หลายวิธี มีการจัดกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้โดยชุมชนและหน่วยงานต่าง ๆ ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การจัดกิจกรรมการฝึกอาชีพ ให้แก่กลุ่มต่าง ๆ ที่สนใจ โดยมีหน่วยงาน/องค์กรภายนอกชุมชน เป็นผู้สนับสนุน เช่น พัฒนาชุมชน อุตสาหกรรมจังหวัด กศน. เป็นต้น โดยส่วนใหญ่ในการถ่ายทอดในการจัดการกลุ่มอาชีพของชุมชนตำบลโคกโคเฒ่า เช่น การสอนเรื่องจักสาน ผู้สอนจะมีวิธีการถ่ายทอดโดยบอกถึงวัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้ในการผลิต อธิบายวิธีการทำโดยใช้ลักษณะการสอนแบบตัวต่อตัว ให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติเอง และผู้สอนเป็นผู้ตรวจสอบความถูกต้อง

5) **การใช้ความรู้ (Knowledge Utilization)** มีการใช้ความรู้ในการดำเนินงานกลุ่มอาชีพของชุมชนตำบลโคกโคเฒ่า เกิดจากความรู้ที่มีฐานความรู้อยู่แล้วหรือการแสวงหาความรู้ใหม่ เช่น การนำองค์ความรู้ภูมิปัญญาด้านการเกษตรมาประยุกต์ใช้กับสภาพของพื้นที่จนเกิดเป็นองค์ความรู้ใหม่ของชุมชน หรือการทำอาหาร การทำขนมไทย โดยองค์ความรู้ที่ได้มีการรับมาจากภายนอก แต่ได้มีการนำมาประยุกต์ กับสภาพแวดล้อม วัฒนธรรมท้องถิ่นจนกลายเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชน เช่น การทำการเกษตร เกษตรอินทรีย์ เกษตรปลอดภัย การจักสานตะกร้า การแปรรูปอาหาร เป็นต้น

6) การติดตามประเมินผลความรู้ (Knowledge Evaluation) มีการประชุมผู้นำชุมชน กับคณะกรรมการและสมาชิกกลุ่มต่างๆ ของชุมชน เพื่อติดตามประเมินผลการทำงานและหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาทุกเดือน

ผลการวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และอุปสรรค (SWOT Analysis)

การวิเคราะห์จุดแข็ง/จุดอ่อน โอกาส/อุปสรรค (SWOT) เพื่อหาแนวทางในการสร้างกลยุทธ์การจัดการความรู้แบบมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต ได้ผลจากโครงการวิจัยย่อยดังต่อไปนี้

1. กระบวนการจัดการความรู้ของครอบครัวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต

จากการปฏิบัติการวิจัยแบบมีส่วนร่วมกับครอบครัวในชุมชนโคกโคเฒ่า สามารถนำมาวิเคราะห์ SWOT ได้ผลดังตาราง

จุดแข็ง (Strengths)	จุดอ่อน (Weaknesses)
1. ครอบครัวมีความเข้าใจในเรื่องที่ตนเองต้องการมีหรือได้รับความรู้ และรู้ว่าจะต้องค้นหาความรู้ในเรื่องใดเพื่อทำให้เกิดทักษะในการพัฒนาความรู้ดังกล่าว 2. ครอบครัวมีการนำความรู้ที่ได้รับไปใช้เพื่อพัฒนาทักษะเพิ่มขึ้น	1. กระบวนการจัดเก็บความรู้ที่ได้มายังใช้ระบบความจำ และวิธีการสืบค้นยังมีช่องทางน้อย รวมถึงการไม่สามารถเข้าถึงแหล่งความรู้ 2. กระบวนการถ่ายทอดความรู้ และแลกเปลี่ยนความรู้มีเฉพาะในครอบครัว และ/หรือเฉพาะในเครือญาติ และเฉพาะกลุ่มเล็ก 3. การมีการศึกษาน้อยทำให้มีอุปสรรคในการติดต่อสื่อสาร และการเรียนรู้ 4. การขาดความรู้ และความเข้าใจในการใช้เทคโนโลยี ทำให้ไม่สามารถเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ต่างๆ 5. ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวที่ไม่เอื้อต่อการเรียนรู้ และการเข้าถึงเทคโนโลยีต่างๆ
โอกาส (Opportunities)	อุปสรรค (Threats)
1. การเปลี่ยนแปลงในสังคม และรูปแบบการดำเนินชีวิตในสังคมปัจจุบันทำให้ครอบครัวมีการเรียนรู้วิธีการสื่อสารในรูปแบบต่างๆ เพิ่มขึ้น 2. ความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยีต่างๆ ทำให้ครอบครัวมีโอกาสในการค้นหาและพัฒนาความรู้เพื่อทักษะต่างๆ ได้ง่ายและสะดวก	1. ค่านิยมของสังคมส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ของครอบครัว 2. สภาพทางการเมืองของประเทศที่ส่งผลกระทบต่อภาวะเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ และส่งผลกระทบต่อสภาพเศรษฐกิจครอบครัวทำให้สมาชิกในครอบครัวมุ่งเน้นการทำมาหาเลี้ยงชีพมาก กว่าที่จะให้ความสนใจในการพัฒนาความรู้ด้านอื่น ๆ

โอกาส (Opportunities)	อุปสรรค (Threats)
3. รูปแบบของระบบการศึกษาในปัจจุบันที่มีความหลากหลายทำให้ครอบครัวมีโอกาสและทางเลือกในการเรียนรู้เพิ่มขึ้น 4. แหล่งที่ให้ความรู้ต่างๆ มีจำนวนเพิ่มมากขึ้น และมีช่องทางหลากหลายในการเข้าถึงความรู้ 5. แหล่งพึ่งพิงทางจิตใจเป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่สำคัญที่ครอบครัวยังใช้เป็นศูนย์รวมในการค้นหา แสวงหา รวมทั้งการแลกเปลี่ยนความรู้	3. ความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วมากเกินไป จนทำให้ครอบครัวไม่สามารถเรียนรู้ได้ทัน

2. การจัดการความรู้ชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตโดยใช้เครือข่ายการเรียนรู้ของชุมชน การวิเคราะห์จุดแข็ง/จุดอ่อน โอกาส/อุปสรรคในเรื่องการจัดการความรู้ชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตโดยใช้เครือข่ายการเรียนรู้ของชุมชน ผู้ร่วมโครงการนำเสนอประเด็นสำคัญต่างๆ ดังตาราง

จุดแข็ง (Strengths)	จุดอ่อน (Weaknesses)
1. ชุมชนมีแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย 2. ชุมชนมีต้นทุนทรัพยากร ภูมิปัญญาท้องถิ่น และ ปรากฏชาวบ้าน 3. ผู้นำชุมชนมีภาวะผู้นำเป็นที่ยอมรับของชุมชน 4. ผู้นำชุมชนมีวิสัยทัศน์ร่วม มีระบบการบริหารจัดการชุมชนที่ดี 5. มีการรวมกลุ่มสนใจ กลุ่มอาชีพต่างๆ และกลุ่มออมทรัพย์หลายกลุ่ม 6. มีการค้นหา แสวงหา และสร้างองค์ความรู้ใหม่ๆ 7. มีการถ่ายทอดความรู้ แบ่งปันและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในชุมชน 8. มีการนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพ พัฒนาผลิตภัณฑ์ และแก้ปัญหาชุมชน 9. มีผู้นำเยาวชนเข้าร่วมกิจกรรมชุมชน และสืบทอดความรู้จากคนรุ่นเก่า 10. มีการติดต่อสื่อสารผ่านเทคโนโลยีที่ทันสมัย สะดวกรวดเร็ว	1. แหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่ในชุมชนหลายแห่งยังไม่มีการบริหารจัดการเพื่อใช้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต 2. การจัดเก็บองค์ความรู้ของชุมชนยังไม่เป็นระบบฐานข้อมูลที่ชัดเจน ไม่มีการบันทึกเป็นเอกสาร มีการจัดเก็บข้อมูลตามกลุ่มต่างๆ แต่ขาดการเชื่อมโยงเครือข่ายระหว่างกลุ่ม 3. การเข้าถึงข้อมูลจากแหล่งการเรียนรู้ การสืบค้นองค์ความรู้ไม่สะดวก ไม่ทันต่อการเปลี่ยนแปลง 4. การถ่ายทอดความรู้ การแบ่งปันและแลกเปลี่ยนเรียนรู้อยู่ในวงแคบๆ ภายในครอบครัว เครือญาติ และในกลุ่มสนใจ 5. ไม่มีระบบการจัดการการประมวล กลั่นกรอง หรือตรวจสอบปรับปรุงองค์ความรู้ที่มีอยู่ 6. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตมีน้อย 7. สมาชิกกลุ่มสนใจต่างๆ มีการศึกษาน้อย ขาดทักษะในสืบค้นและการคิดริเริ่มสร้างสรรค์

จุดแข็ง (Strengths)	จุดอ่อน (Weaknesses)
11. มีการพัฒนาชุมชนอย่างต่อเนื่อง	8. ยังไม่มีการวางระบบเครือข่ายแหล่งการเรียนรู้ของชุมชน 9. ขาดพลังความสามัคคีเพื่อสร้างชุมชนให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้
โอกาส (Opportunities)	อุปสรรค (Threats)
1. มีการส่งเสริมสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับชุมชนในระดับนโยบาย เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต อาทิ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (สำนักงานการศึกษานอกโรงเรียน, กศน.) และ กรมการพัฒนาชุมชน เป็นต้น 2. มีเครือข่ายชุมชนต้นแบบเกิดขึ้นมากมาย จากภายนอกชุมชนทุกระดับ 3. การสื่อสารด้านเทคโนโลยีทันสมัย รวดเร็ว ทำให้เกิดการถ่ายทอดองค์ความรู้ไร้ขอบเขต การเข้าถึง สืบค้น แบ่งปันและแลกเปลี่ยนทำได้สะดวกรวดเร็ว กว้างขวาง	1. งบประมาณสนับสนุนการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการสร้างเครือข่ายแหล่งการเรียนรู้ของชุมชนมีน้อย 2. การบริหารท้องถิ่นในระดับตำบลยังขาดการประสานสายสัมพันธ์ระหว่างเครือข่ายกลุ่มต่างๆ ภายในชุมชนกับเครือข่ายภายนอก 3. การประชาสัมพันธ์ ให้บริการการรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากภายนอก และการสื่อสารภายในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่ทั่วถึง 4. การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีเป็นไปอย่างรวดเร็วทำให้ชุมชนไม่สามารถปรับตามได้ทัน

3. การจัดการความรู้การจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วมตามแนวเศรษฐกิจชุมชนของกลุ่มอาชีพในตำบลโคกโคเฒ่า

ผลการวิเคราะห์ SWOT สภาพแวดล้อมและศักยภาพของกลุ่มอาชีพตำบลโคกโคเฒ่า อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี มีดังตาราง

จุดแข็ง (Strengths)	จุดอ่อน (Weaknesses)
1. ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มมีความประณีตสูง 2. อาหาร(ขนมไทย) อร่อย มีรสชาติดี 3. สมาชิกในชุมชนมีความสามารถผลิตสินค้าได้ทุกคน 4. สมาชิกของชุมชน มีการตื่นตัวและพร้อมในการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ เสมอ 5. คนในชุมชนมีความเป็นกันเอง (กัลยาณมิตร) 6. ผู้นำชุมชน(กำนัน) มีความเข้มแข็ง	1. การขาดผู้นำกลุ่ม(อาชีพ) ที่เข้มแข็ง 2. ขาดการสื่อสารข้อมูลทั้งภายนอกและภายในชุมชน 3. ขาดเครือข่ายการตลาดสินค้า 4. ขาดตราสินค้าชุมชน 5. ต้นทุนในการผลิตสูงทำให้สินค้าและผลิตภัณฑ์ที่ได้มีกำไรน้อย 6. ขาดช่องทางในการจัดจำหน่ายสินค้า

จุดแข็ง (Strengths)	จุดอ่อน (Weaknesses)
7. ภายในชุมชนมีการแลกเปลี่ยนความรู้ มีการสอนงานกันอยู่เสมอ	7. ขาดการวิเคราะห์ตลาดสินค้าภายนอก
โอกาส (Opportunities)	อุปสรรค (Threats)
1. มีการสนับสนุนจากหน่วยงานภายในชุมชนมีการเรียนรู้จากภายนอก 2. มีการสนับสนุนในการเรียนรู้จากหน่วยงานภายนอก เช่น การศึกษานอกโรงเรียน พัฒนาชุมชน เป็นต้น	1. คู่แข่งทางการตลาดมีมาก (สินค้าและผลิตภัณฑ์ที่ผลิตได้เหมือนกับชุมชนอื่น ๆ) 2. ช่องทางการขาย/ตลาดสินค้ายังมีน้อย 3. พื้นที่ในการขายสินค้าของชุมชนมีน้อย /ขาดแรงจูงใจของลูกค้าในการเข้ามาซื้อสินค้า

กลยุทธ์การจัดการความรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตของชุมชนโคกโคเฒ่า

จากการสังเคราะห์ข้อมูลจากการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม และการวิเคราะห์ SWOT ในกระบวนการจัดการความรู้ของชุมชนในสามมิติ กล่าวคือ การจัดการความรู้ในระดับครอบครัว/บุคคล กลุ่มอาชีพ และเครือข่ายชุมชน ได้แนวทางในการสร้างกลยุทธ์การจัดการความรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตของชุมชนโคกโคเฒ่า อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี ดังนี้

1. กลยุทธ์ในการจัดการความรู้ของครอบครัวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต

แนวทางในสร้างกลยุทธ์ในการจัดการความรู้ของครอบครัวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของประชาชนในตำบลโคกโคเฒ่า ประกอบด้วยกลยุทธ์ย่อย 3 กลยุทธ์ และแนวทางในการดำเนินการ ดังนี้

1) การพัฒนาทักษะการดำรงชีวิตประจำวัน

มีแนวทางในการดำเนินการ 3 แนวทาง คือ

1.1 ส่งเสริมให้สมาชิกของครอบครัวได้มีการเรียนรู้และใช้เครื่องมือเทคโนโลยีสมัยใหม่ เช่น มือถือ แท็บเล็ต โดยนำเครื่องมือเหล่านี้มาใช้ประโยชน์ในการจัดการความรู้ผ่านการสื่อสารสมัยใหม่ เช่น อินเทอร์เน็ต อีเมลล์ ไลน์ ทวิตเตอร์ เป็นต้น

1.2 ส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมร่วมกันภายในครอบครัวที่มุ่งเน้นการเรียนรู้ที่ให้โอกาสสมาชิกครอบครัวได้มีการร่วมแสดงความคิดเห็นวิพากษ์ วิเคราะห์ข่าวสาร เหตุการณ์สถานการณ์ หรือใช้ประสบการณ์ จากกิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆ ที่ผ่านมาเพื่อแก้ปัญหาด้านทักษะชีวิตประจำวันที่เกิดขึ้น

1.3 ส่งเสริมให้สมาชิกได้มีการใช้สื่อต่างๆ และแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกครอบครัว เพื่อหาความรู้ คิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ความรู้จากสื่อต่างๆ ได้ โดยสะท้อนตนเอง เชื่อมโยงกับชีวิต และการดำเนินชีวิตในอนาคต

2) การพัฒนาทักษะเฉพาะบุคคลและทักษะทางสังคม

มีแนวทางในการดำเนินการ 3 แนวทาง คือ

2.1 ส่งเสริมให้สมาชิกของครอบครัวมีการสื่อสารและสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีระหว่างกันภายในครอบครัวโดยเน้นการทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกัน

2.2 ส่งเสริมให้สมาชิกของครอบครัวมีการสื่อสารและสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างภายนอกครอบครัวโดยเน้นการทำกิจกรรมกลุ่มต่างๆ ร่วมกันในชุมชน

2.3 ส่งเสริมให้มีการเรียนรู้และใช้เครื่องมือพร้อมวิธีการสื่อสารสมัยใหม่มาช่วยในการติดต่อสื่อสารอย่างใกล้ชิดระหว่างสมาชิกในครอบครัวและระหว่างสมาชิกกลุ่มในชุมชนมากขึ้น

3) การพัฒนาทักษะการประกอบอาชีพ

มีแนวทางในการดำเนินการ 4 แนวทาง คือ

3.1 ส่งเสริมวิธีการจัดเก็บ แลกเปลี่ยนและถ่ายโอนความรู้ด้านภูมิปัญญาด้านอาชีพภายในครอบครัวเพื่อมิให้สูญหาย และสามารถสืบค้นข้อมูลได้ง่าย รวดเร็ว

3.2 ส่งเสริมให้สมาชิกครอบครัวได้ใช้เครื่องมือและการสื่อสารสมัยใหม่มาช่วยในการสื่อสาร หาความรู้ ถ่ายโอนความรู้ระหว่างกัน และแลกเปลี่ยนความรู้ผ่านเครือข่ายความรู้จากแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอก

3.3 ส่งเสริมการจัดตั้งการจัดการความรู้กลุ่มอาชีพของครอบครัวโคกโคเฒ่าเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ผ่านเครือข่ายความรู้กลุ่มอาชีพภายในชุมชน

3.4 ส่งเสริมให้สมาชิกครอบครัวได้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับกลุ่มอาชีพทั้งระหว่างภายในและภายนอกครอบครัว และชุมชนโดยผ่านกระบวนการศึกษาดูงาน การฝึกอบรม เป็นต้น

2. กลยุทธ์การจัดการความรู้โดยใช้เครือข่ายแหล่งการเรียนรู้ชุมชนโคกโคเฒ่า

แนวทางในสร้างกลยุทธ์ในการจัดการความรู้โดยใช้เครือข่ายแหล่งการเรียนรู้ชุมชนโคกโคเฒ่า เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต ประกอบด้วยกลยุทธ์ย่อย 4 กลยุทธ์ และแนวทางในการดำเนินการ ดังนี้

1) การพัฒนาทีมงานเครือข่ายการจัดการความรู้ชุมชน

มีแนวทางในการดำเนินการ 5 แนวทาง คือ

1.1 ผู้บริหารและผู้นำชุมชนร่วมวางแผนการบริหารจัดการความรู้ชุมชน สร้างวิสัยทัศน์เกี่ยวกับความรู้ กำหนดเป้าหมาย การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ภายในชุมชนร่วมกัน

1.2 สร้างทีมจัดการความรู้ของชุมชนจากกลุ่มสนใจ กลุ่มอาชีพต่างๆ กลุ่มออมทรัพย์ และกลุ่มผู้บริหารชุมชน

1.3 พัฒนาบุคลากรในทีมเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในกระบวนการจัดการความรู้

1.4 สร้างภาคีเครือข่ายประเภทเดียวกันและ/ หรือแตกต่างกับเครือข่ายภายนอก

ชุมชน

1.5 จัดกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ให้คนทุกช่วงวัยได้พัฒนาตนเอง ครอบครัว กลุ่มอาชีพ และชุมชนอย่างต่อเนื่อง

2) การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ในชุมชนให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต

มีแนวทางในการดำเนินการ 3 แนวทาง คือ

2.1 จัดระบบการบริหารจัดการแหล่งการเรียนรู้ในชุมชนให้เป็นไปตามมาตรฐานแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตตลอดชีวิต

2.2 จัดกิจกรรม/ บริการให้ทุกคนมีโอกาสเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างคุ้มค่า

2.3 จัดสรรทรัพยากร งบประมาณเพื่อการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ให้มีคุณภาพดำรงอยู่ต่อเนื่อง

3) การพัฒนาระบบการจัดการความรู้

มีแนวทางในการดำเนินการ 5 แนวทาง คือ

3.1 สร้างระบบการจัดเก็บองค์ความรู้จากทุกแหล่งเรียนรู้ของชุมชนเพื่อให้ทุกคนสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้สะดวก รวดเร็ว

3.2 การตรวจสอบ กลั่นกรององค์ความรู้ต่างๆ ของชุมชนอย่างสม่ำเสมอ

3.3 สร้างฐานข้อมูลองค์ความรู้ โดยใช้คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีที่ทันสมัย

3.4 สร้างเครือข่ายฐานข้อมูลออนไลน์ เพื่อสืบค้น สร้างและแสวงหาความรู้ใหม่ได้อย่างกว้างขวางและรวดเร็ว

3.5 จัดกิจกรรมส่งเสริมการถ่ายทอดความรู้ การแบ่งปันและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างคนแต่ละช่วงวัย เพื่อสืบสานวัฒนธรรมการเรียนรู้

4) การสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้

มีแนวทางในการดำเนินการ 5 แนวทาง คือ

4.1 จัดกิจกรรมให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ให้มีชีวิตชีวาและแสวงหาแหล่งใหม่

4.2 จัดกิจกรรมสันตนาการ การไปทัศนศึกษาดูงานจากแหล่งเรียนรู้อื่นๆ เพื่อสร้างเสริมประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาและพัฒนาในระดับบุคคล ครอบครัว กลุ่มอาชีพ และชุมชน

4.3 การยกย่องเชิดชูเกียรติให้ปราชญ์ชาวบ้าน ครูภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมถึงผู้เชี่ยวชาญด้านต่างของชุมชนเพื่อเป็นต้นแบบให้เยาวชนรุ่นหลังต่อมา

4.4 การส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างบ้าน วัด และ โรงเรียนตามขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมไทย

4.5 ส่งเสริมกิจกรรมการวิจัยเชิงพื้นที่ เพื่อกระตุ้นให้ชุมชนตื่นตัวในการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ และมีโอกาสเข้าร่วมประสบการณ์การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับนักวิจัย

3. กลยุทธ์การจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วมตามแนวเศรษฐกิจชุมชนของกลุ่มอาชีพในตำบลโคกโคเต่า

แนวทางในสร้างกลยุทธ์ในการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วมตามแนวเศรษฐกิจชุมชนของกลุ่มอาชีพในตำบลโคกโคเต่า ประกอบด้วยกลยุทธ์ย่อย 3 กลยุทธ์ และแนวทางในการดำเนินการ ดังนี้

1) การพัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้ของกลุ่มอาชีพ

มีแนวทางในการดำเนินการ 2 แนวทาง คือ

1.1 การพัฒนาทรัพยากรบุคคล การเพิ่มพูนความรู้ สมรรถนะ และสร้างบุคคลแห่งการเรียนรู้ แก่บุคลากรในกลุ่มอาชีพ โดยมีแนวทางในการดำเนินงาน คือ

1.1.1 การพัฒนาความรู้ และทักษะเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงาน กฎ ระเบียบ รวมทั้งทักษะการเป็นผู้นำแก่ผู้นำกลุ่มอาชีพ

1.1.2 การพัฒนาความรู้ และทักษะด้านการประกอบอาชีพของผู้สมาชิกภายในกลุ่ม

1.2 พัฒนาระบบการทำงานของกลุ่ม เพื่อการพัฒนาคุณภาพการทำงานอย่างต่อเนื่อง

2) การสร้าง และการพัฒนาองค์ความรู้

มีแนวทางในการดำเนินการ 4 แนวทาง คือ

2.1 การสืบสาน การต่อยอด ภูมิปัญญาและองค์ความรู้ของชุมชน

2.2 การดึงเอาความรู้จากบุคลากร ผู้รู้ หรือผู้ปฏิบัติงานออกมาต่อยอดสร้างเป็นองค์ความรู้ใหม่ ในการพัฒนาหรือหรือการสร้างสรรคผลิภัณฑ์ใหม่ ๆ

2.3 การศึกษาหรือการวิจัยเพื่อการพัฒนาหรือการสร้างสรรคผลิภัณฑ์ใหม่ ๆ

2.4 การจัดทำ/พัฒนาข้อกำหนด และมาตรฐานของผลิภัณฑ์ เพื่อให้การพัฒนาผลิภัณฑ์ให้เป็นเอกลักษณ์หรือมีตราสินค้าของชุมชน

3) การพัฒนาระบบการจัดเก็บและการสืบค้นความรู้

มีแนวทางในการดำเนินการ 2 แนวทาง คือ

3.1 พัฒนาระบบฐานข้อมูล และการจัดเก็บความรู้ เพื่อให้ง่ายในการจัดการ และการเข้าถึง

3.2 การใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศในการสื่อสาร การถ่ายทอด การเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์และเพิ่มช่องทางในการเข้าถึงองค์ความรู้

4) การสร้างและพัฒนาภาคีเครือข่ายการจัดการความรู้

มีแนวทางในการดำเนินการ 2 แนวทาง คือ

3.1 การสร้างและพัฒนาภาคีเครือข่ายด้านการจัดการความรู้ ทั้งจากภายในและภายนอกชุมชน

3.2 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับภาคีเครือข่าย เพื่อสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มอาชีพ

4. ผลการประเมินกลยุทธ์การจัดการความรู้การจัดการความรู้ชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตของชุมชนโคกโคเต่า

ผลการประเมินกลยุทธ์การจัดการความรู้การจัดการความรู้ชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตของชุมชนโคกโคเต่า ในภาพรวมมีความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X} = 4.78$, $SD = 0.24$) และความเป็นไปได้ในการดำเนินการอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.03$, $SD = 0.41$) เมื่อพิจารณาในแต่ละกลยุทธ์พบว่าความเหมาะสมของกลยุทธ์การจัดการความรู้ทั้งสามกลยุทธ์มีความเหมาะสมมากที่สุด โดยอันดับแรกคือ กลยุทธ์การจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วมตามแนวเศรษฐกิจชุมชนของกลุ่มอาชีพ ($\bar{X} = 4.87$, $SD = 0.10$) รองลงมาเป็น กลยุทธ์การจัดการความรู้โดยใช้เครือข่ายแหล่งการเรียนรู้ชุมชนโคกโคเต่า ($\bar{X} = 4.87$, $SD = 0.18$) และกลยุทธ์ในการจัดการความรู้ของครอบครัวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต ($\bar{X} = 4.54$, $SD = 0.27$) สำหรับความเป็นไปได้ของกลยุทธ์การจัดการความรู้ทั้งสามกลยุทธ์อยู่ในระดับมาก โดยอันดับแรกคือ กลยุทธ์การจัดการความรู้โดยใช้เครือข่ายแหล่งการเรียนรู้ชุมชนโคกโคเต่า ($\bar{X} = 4.11$, $SD = 0.43$) รองลงมาเป็นกลยุทธ์การจัดการความรู้ภูมิปัญญา

ท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วมตามแนวเศรษฐกิจชุมชนของกลุ่มอาชีพ ($\bar{X} = 4.04$, $SD = 0.34$) และกลยุทธ์ในการจัดการความรู้ของครอบครัวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต ($\bar{X} = 3.86$, $SD = 0.43$) ส่วนรายละเอียดของแนวทางในการดำเนินงาน/กิจกรรมของแต่ละกลยุทธ์ดังปรากฏในตารางที่ 1 มีผลการประเมินตามลำดับดังนี้

1) กลยุทธ์ในการจัดการความรู้ของครอบครัวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต

แนวทางในสร้างกลยุทธ์ในการจัดการความรู้ของครอบครัวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของประชาชนในตำบลโคกโคเฒ่าในภาพรวมมีความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X} = 4.54$, $SD = 0.27$) และมีความเป็นไปได้ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.86$, $SD = 0.43$) พิจารณาในกลยุทธ์ย่อย 3 กลยุทธ์ พบว่าแนวทางในการดำเนินการทุกกลยุทธ์มีความเหมาะสมมากที่สุด อันดับแรกคือ การพัฒนาทักษะเฉพาะบุคคลและทักษะทางสังคม ($\bar{X} = 4.60$, $SD = 0.40$) รองลงมาเป็นการพัฒนาทักษะการดำรงชีวิตประจำวัน ($\bar{X} = 4.53$, $SD = 0.23$) และการพัฒนาทักษะการประกอบอาชีพ ($\bar{X} = 4.50$, $SD = 0.26$) สำหรับความเป็นไปได้ทุกกลยุทธ์อยู่ในระดับมาก อันดับแรกคือ การพัฒนาทักษะเฉพาะบุคคลและทักษะทางสังคม ($\bar{X} = 4.13$, $SD = 0.50$) รองลงมาเป็นการพัฒนาทักษะการประกอบอาชีพ ($\bar{X} = 3.75$, $SD = 0.34$) และการพัฒนาทักษะการดำรงชีวิตประจำวัน ($\bar{X} = 3.73$, $SD = 0.50$) รายละเอียดในแต่ละกลยุทธ์ย่อยมีดังนี้

1.1) การพัฒนาทักษะการดำรงชีวิตประจำวัน มีแนวทางในการดำเนินการ 3 แนวทาง ทุกแนวทางความเหมาะสมมากที่สุด โดยมีอันดับแรกเป็นการส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมร่วมกันภายในครอบครัวที่มุ่งเน้นการเรียนรู้ที่ให้โอกาสสมาชิกครอบครัวได้มีการร่วมแสดงความคิดเห็น วิพากษ์ วิเคราะห์ข่าวสาร เหตุการณ์สถานการณ์ หรือใช้ประสบการณ์จากกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่ผ่านมาเพื่อแก้ปัญหาด้านทักษะชีวิตประจำวันที่เกิดขึ้น ($\bar{X} = 4.80$, $SD = 0.45$) รองลงมาเป็นการส่งเสริมให้สมาชิกของครอบครัวได้มีการเรียนรู้และใช้เครื่องมือเทคโนโลยีสมัยใหม่ เช่น มือถือ แท็บเล็ต โดยนำเครื่องมือเหล่านี้มาใช้ประโยชน์ในการจัดการความรู้ผ่านการสื่อสารสมัยใหม่ เช่น อินเทอร์เน็ต อีเมลล์ ไลน์ ทวิตเตอร์ เป็นต้น ($\bar{X} = 4.40$, $SD = 0.55$) และการส่งเสริมให้สมาชิกได้มีการใช้สื่อต่าง ๆ และแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกครอบครัว เพื่อหาความรู้ คติวิเคราะห์ สังเคราะห์ความรู้จากสื่อต่าง ๆ ได้ โดยสะท้อนตนเอง เชื่อมโยงกับชีวิต และการดำเนินชีวิตในอนาคต ($\bar{X} = 4.40$, $SD = 0.55$)

ความเป็นไปได้สองแนวทางแรกอยู่ในระดับมากคือ การส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมร่วมกันภายในครอบครัวที่มุ่งเน้นการเรียนรู้ที่ให้โอกาสสมาชิกครอบครัวได้มีการร่วมแสดงความคิดเห็น วิพากษ์ วิเคราะห์ข่าวสาร เหตุการณ์สถานการณ์ หรือใช้ประสบการณ์ จากกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่ผ่านมาเพื่อแก้ปัญหาด้านทักษะชีวิตประจำวันที่เกิดขึ้น ($\bar{X} = 4.20$, $SD = 0.84$) และการส่งเสริมให้สมาชิกได้มีการใช้สื่อต่าง ๆ และแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกครอบครัว เพื่อหาความรู้ คติวิเคราะห์ สังเคราะห์ความรู้จากสื่อต่าง ๆ ได้ โดยสะท้อนตนเอง เชื่อมโยงกับชีวิต และการดำเนินชีวิตในอนาคต ($\bar{X} = 3.80$, $SD = 0.45$) ส่วนแนวทางสุดท้ายเป็นการส่งเสริมให้สมาชิกของครอบครัวได้มีการเรียนรู้และใช้เครื่องมือเทคโนโลยีสมัยใหม่ เช่น มือถือ แท็บเล็ต โดยนำเครื่องมือเหล่านี้มาใช้ประโยชน์ในการจัดการความรู้ผ่านการสื่อสารสมัยใหม่ เช่น อินเทอร์เน็ต อีเมลล์ ไลน์ ทวิตเตอร์ เป็นต้น มีความเป็นไปได้ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.20$, $SD = 1.10$)

1.2) การพัฒนาทักษะเฉพาะบุคคลและทักษะทางสังคม มีแนวทางในการดำเนินการ 3 แนวทาง โดยสองแนวทางแรกที่มีความเหมาะสมมากที่สุด คือ การส่งเสริมให้สมาชิกของครอบครัวมีการสื่อสารและสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีระหว่างภายนอกครอบครัวโดยเน้นการทำกิจกรรมกลุ่มต่าง ๆ ร่วมกันในชุมชน ($\bar{X} = 5.00$, $SD = 0.00$) และการส่งเสริมให้สมาชิกของครอบครัวมีการสื่อสารและสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีระหว่างกันภายในครอบครัวโดยเน้นการทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน ($\bar{X} = 4.60$, $SD = 0.55$) และอันดับสุดท้าย คือการส่งเสริมให้มีการเรียนรู้และใช้เครื่องมือพร้อมวิธีการสื่อสารสมัยใหม่มาช่วยในการติดต่อสื่อสารอย่างใกล้ชิดระหว่างสมาชิกในครอบครัวและระหว่างสมาชิกกลุ่มในชุมชนมากขึ้น ($\bar{X} = 4.20$, $SD = 0.45$)

สำหรับความเป็นไปได้อันดับแรกอยู่ในระดับมากที่สุด คือ การส่งเสริมให้สมาชิกของครอบครัวมีการสื่อสารและสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีระหว่างกันภายในครอบครัวโดยเน้นการทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน ($\bar{X} = 4.60$, $SD = 0.55$) รองลงมาสองแนวทางมีความเป็นไปได้ในระดับมาก คือ การส่งเสริมให้สมาชิกของครอบครัวมีการสื่อสารและสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีระหว่างภายนอกครอบครัวโดยเน้นการทำกิจกรรมกลุ่มต่าง ๆ ร่วมกันในชุมชน ($\bar{X} = 4.20$, $SD = 0.45$) และการส่งเสริมให้มีการเรียนรู้และใช้เครื่องมือพร้อมวิธีการสื่อสารสมัยใหม่มาช่วยในการติดต่อสื่อสารอย่างใกล้ชิดระหว่างสมาชิกในครอบครัวและระหว่างสมาชิกกลุ่มในชุมชนมากขึ้น ($\bar{X} = 3.60$, $SD = 0.55$)

1.3) การพัฒนาทักษะการประกอบอาชีพ มีแนวทางในการดำเนินการ 4 แนวทาง พบว่า สามแนวทางมีความเหมาะสมมากที่สุด คือ การส่งเสริมวิธีการจัดเก็บ แลกเปลี่ยนและถ่ายโอนความรู้ด้านภูมิปัญญาด้านอาชีพภายในครอบครัวเพื่อมิให้สูญหาย และสามารถสืบค้นข้อมูลได้ง่าย รวดเร็ว ($\bar{X} = 4.80$, $SD = 0.45$) รองลงมาเป็นการส่งเสริมให้สมาชิกครอบครัวได้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับกลุ่มอาชีพทั้งระหว่างภายในและภายนอกครอบครัว และชุมชนโดยผ่านกระบวนการศึกษาดูงาน การฝึกอบรม เป็นต้น ($\bar{X} = 4.60$, $SD = 0.89$) และการส่งเสริมการจัดตั้งการจัดการความรู้กลุ่มอาชีพของครอบครัวโคกโคเฒ่าเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ผ่านเครือข่ายความรู้กลุ่มอาชีพภายในชุมชน ($\bar{X} = 4.40$, $SD = 0.55$) อันดับสุดท้ายมีความเหมาะสมมาก เป็นการส่งเสริมให้สมาชิกครอบครัวได้ใช้เครื่องมือและการสื่อสารสมัยใหม่มาช่วยในการสื่อสาร หาคำรู้ ถ่ายโอนความรู้ระหว่างกัน และแลกเปลี่ยนความรู้ผ่านเครือข่ายความรู้จากแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอก ($\bar{X} = 4.20$, $SD = 0.45$)

สำหรับความเป็นไปได้มีสามแนวทางอยู่ในระดับมาก คือ การส่งเสริมการจัดตั้งการจัดการความรู้กลุ่มอาชีพของครอบครัวโคกโคเฒ่า เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ผ่านเครือข่ายความรู้กลุ่มอาชีพภายในชุมชน ($\bar{X} = 4.20$, $SD = 0.45$) รองลงมาเป็นการส่งเสริมวิธีการจัดเก็บ แลกเปลี่ยนและถ่ายโอนความรู้ด้านภูมิปัญญาด้านอาชีพภายในครอบครัวเพื่อมิให้สูญหาย และสามารถสืบค้นข้อมูลได้ง่าย รวดเร็ว ($\bar{X} = 3.80$, $SD = 0.45$) และการส่งเสริมให้สมาชิกครอบครัวได้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับกลุ่มอาชีพทั้งระหว่างภายในและภายนอกครอบครัว และชุมชนโดยผ่านกระบวนการศึกษาดูงาน การฝึกอบรม เป็นต้น ($\bar{X} = 3.60$, $SD = 0.55$) แนวทางสุดท้ายมีความเป็นไปได้ในระดับปานกลาง เป็นการส่งเสริมให้สมาชิกครอบครัวได้ใช้เครื่องมือและการสื่อสารสมัยใหม่มาช่วยในการสื่อสาร หาคำรู้ ถ่ายโอนความรู้ระหว่างกัน และแลกเปลี่ยนความรู้ผ่านเครือข่ายความรู้จากแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอก ($\bar{X} = 3.40$, $SD = 0.55$)

2) กลยุทธ์การจัดการความรู้โดยใช้เครือข่ายแหล่งการเรียนรู้ชุมชนโคกโคเฒ่า

แนวทางในสร้างกลยุทธ์ในการจัดการความรู้โดยใช้เครือข่ายแหล่งการเรียนรู้ชุมชนโคกโคเฒ่า เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต ในภาพรวมมีความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X} = 4.87$, $SD = 0.18$) และมีความเป็นไปได้ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.11$, $SD = 0.43$) พิจารณาในกลยุทธ์ย่อย 4 กลยุทธ์ พบว่าแนวทางในการดำเนินการทุกกลยุทธ์มีความเหมาะสมมากที่สุด อันดับแรกคือ การสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.96$, $SD = 0.09$) รองลงมาเป็นการพัฒนาระบบการจัดการความรู้ชุมชน ($\bar{X} = 4.88$, $SD = 0.11$) การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ในชุมชนให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ($\bar{X} = 4.80$, $SD = 0.20$) และการพัฒนาทีมงานเครือข่ายการจัดการความรู้ชุมชน ($\bar{X} = 4.80$, $SD = 0.28$) สำหรับความเป็นไปได้มีสองกลยุทธ์อยู่ในระดับมากที่สุด อันดับแรกคือ การพัฒนาทีมงานเครือข่ายการจัดการความรู้ชุมชน ($\bar{X} = 4.44$, $SD = 0.17$) รองลงมาเป็นการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.36$, $SD = 0.46$) ส่วนอีกสองกลยุทธ์มีความเป็นไปได้ในระดับมาก คือ การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ในชุมชนให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ($\bar{X} = 3.80$, $SD = 0.00$) และการพัฒนาระบบการจัดการความรู้ชุมชน ($\bar{X} = 3.72$, $SD = 0.27$) รายละเอียดในแต่ละกลยุทธ์ย่อยมีดังนี้

2.1) การพัฒนาทีมงานเครือข่ายการจัดการความรู้ชุมชน มีแนวทางในการดำเนินการ 5 แนวทาง พบว่า ทุกแนวทางมีความเหมาะสมมากที่สุด อันดับแรกมีสามแนวทางคือ การสร้างทีมจัดการความรู้ของชุมชนจากกลุ่มสนใจ กลุ่มอาชีพต่างๆ กลุ่มออมทรัพย์ และกลุ่มผู้บริหารชุมชน การพัฒนาบุคลากรในทีมเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในกระบวนการจัดการความรู้ และการจัดกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อให้คนทุกช่วงวัยได้พัฒนาตนเอง ครอบครัว กลุ่มอาชีพ และชุมชนอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 5.00$, $SD = 0.00$) รองลงมาเป็นการสร้างภาคีเครือข่ายประเภทเดียวกันและ/ หรือแตกต่างกับเครือข่ายภายนอกชุมชน ($\bar{X} = 4.60$, $SD = 0.55$) และการที่ผู้บริหารและผู้นำชุมชนร่วมวางแผนการบริหารจัดการความรู้ชุมชน สร้างวิสัยทัศน์เกี่ยวกับความรู้ กำหนดเป้าหมาย การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ภายในชุมชนร่วมกัน ($\bar{X} = 4.40$, $SD = 0.89$)

ความเป็นไปได้ในสี่แนวทางอยู่ในระดับมากที่สุด อันดับแรกมีสองแนวทางคือ การสร้างทีมจัดการความรู้ของชุมชนจากกลุ่มสนใจ กลุ่มอาชีพต่างๆ กลุ่มออมทรัพย์ และกลุ่มผู้บริหารชุมชน และการจัดกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อให้คนทุกช่วงวัยได้พัฒนาตนเอง ครอบครัว กลุ่มอาชีพ และชุมชนอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 4.60$, $SD = 0.55$) รองลงมาเป็นการที่ผู้บริหารและผู้นำชุมชนร่วมวางแผนการบริหารจัดการความรู้ชุมชน สร้างวิสัยทัศน์เกี่ยวกับความรู้ กำหนดเป้าหมาย การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ภายในชุมชนร่วมกัน และการพัฒนาบุคลากรในทีมเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในกระบวนการจัดการความรู้ ($\bar{X} = 4.40$, $SD = 0.55$) อันดับสุดท้ายมีความเป็นไปได้ในระดับมาก คือ การสร้างภาคีเครือข่ายประเภทเดียวกันและ/ หรือแตกต่างกับเครือข่ายภายนอกชุมชน ($\bar{X} = 4.20$, $SD = 0.45$)

2.2) การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ในชุมชนให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีแนวทางในการดำเนินการ 3 แนวทาง พบว่า ทุกแนวทางมีความเหมาะสมมากที่สุด อันดับแรกคือการจัดสรรทรัพยากร งบประมาณเพื่อการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ให้มีคุณภาพดำรงอยู่ต่อเนื่อง ($\bar{X} = 5.00$, $SD = 0.00$) รองลงมาเป็นการจัดกิจกรรม/ บริการให้ทุกคนมีโอกาสเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างคุ้มค่า ($\bar{X} = 4.80$, $SD = 0.45$) และการจัดระบบการบริหารจัดการ

แหล่งการเรียนรู้ในชุมชนให้เป็นไปตามมาตรฐานแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตตลอดชีวิต ($\bar{X} = 4.60$, $SD = 0.55$)

ความเป็นไปได้ทุกแนวทางอยู่ในระดับมากเท่ากัน ได้แก่ การจัดระบบการบริหารจัดการแหล่งการเรียนรู้ในชุมชนให้เป็นไปตามมาตรฐานแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตตลอดชีวิต การจัดกิจกรรม/ บริการให้ทุกคนมีโอกาสเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างคุ้มค่า และการจัดสรรทรัพยากร งบประมาณเพื่อการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ให้มีคุณภาพดำรงอยู่ต่อเนื่อง ($\bar{X} = 3.80$, $SD = 0.45$)

2.3) การพัฒนาระบบการจัดการความรู้ชุมชน มีแนวทางในการดำเนินการ 5 แนวทาง พบว่า ทุกแนวทางมีความเหมาะสมมากที่สุด อันดับแรกมีสองแนวทาง คือการสร้างฐานข้อมูลองค์ความรู้ โดยใช้คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีที่ทันสมัย และการจัดกิจกรรมส่งเสริมการถ่ายทอดความรู้ การแบ่งปันและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างคนแต่ละช่วงวัย เพื่อสืบสานวัฒนธรรมการเรียนรู้ ($\bar{X} = 5.00$, $SD = 0.00$) รองลงมาสามแนวทางมีความเหมาะสมเท่ากัน ได้แก่ การสร้างระบบการจัดเก็บองค์ความรู้จากทุกแหล่งเรียนรู้ของชุมชนเพื่อให้ทุกคนสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้สะดวกรวดเร็ว การตรวจสอบ กลั่นกรององค์ความรู้ต่างๆ ของชุมชนอย่างสม่ำเสมอ และการสร้างเครือข่ายฐานข้อมูลออนไลน์ เพื่อสืบค้น สร้างและแสวงหาความรู้ใหม่ได้อย่างกว้างขวางและรวดเร็ว ($\bar{X} = 4.80$, $SD = 0.45$)

ความเป็นไปได้ทุกแนวทางอยู่ในระดับมาก อันดับแรกคือ การจัดกิจกรรมส่งเสริมการถ่ายทอดความรู้ การแบ่งปันและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างคนแต่ละช่วงวัย เพื่อสืบสานวัฒนธรรมการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.20$, $SD = 0.45$) รองลงมาเป็นการสร้างระบบการจัดเก็บองค์ความรู้จากทุกแหล่งเรียนรู้ของชุมชนเพื่อให้ทุกคนสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้สะดวก รวดเร็ว และการตรวจสอบ กลั่นกรององค์ความรู้ต่าง ๆ ของชุมชนอย่างสม่ำเสมอ ($\bar{X} = 3.60$, $SD = 0.89$) และสองแนวทางสุดท้ายมีความเป็นไปได้เท่ากันเป็นการสร้างฐานข้อมูลองค์ความรู้ โดยใช้คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีที่ทันสมัย และการสร้างเครือข่ายฐานข้อมูลออนไลน์ เพื่อสืบค้น สร้างและแสวงหาความรู้ใหม่ได้อย่างกว้างขวางและรวดเร็ว มีความเป็นไปได้เท่ากัน ($\bar{X} = 3.60$, $SD = 1.14$)

2.4) การสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ มีแนวทางในการดำเนินการ 5 แนวทาง พบว่า ทุกแนวทางมีความเหมาะสมมากที่สุด อันดับแรกมีสี่แนวทางที่มีความเหมาะสมเท่ากัน คือการจัดกิจกรรมให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ให้มีชีวิตชีวาและแสวงหาแหล่งใหม่ การจัดกิจกรรมสันตนาการ การไปทัศนศึกษาดูงานจากแหล่งเรียนรู้อื่นๆ เพื่อสร้างเสริมประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาและพัฒนาในระดับบุคคล ครอบครัว กลุ่มอาชีพ และชุมชน การยกย่องเชิดชูเกียรติให้ปราชญ์ชาวบ้าน ครูภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมถึงผู้เชี่ยวชาญด้านต่างๆ ของชุมชน เพื่อเป็นต้นแบบให้เยาวชนรุ่นหลังต่อมา และการส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างบ้าน วัด และโรงเรียนตามขนบธรรมเนียม ประเพณีและวัฒนธรรมไทย ($\bar{X} = 5.00$, $SD = 0.00$) อันดับสุดท้าย คือการส่งเสริมกิจกรรมการวิจัยเชิงพื้นที่ เพื่อกระตุ้นให้ชุมชนตื่นตัวในการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ และมีโอกาสเข้าร่วมประสบการณ์การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับนักวิจัย ($\bar{X} = 4.80$, $SD = 0.45$)

สำหรับความเป็นไปได้ มีสามแนวทางอยู่ในระดับมากที่สุด อันดับแรกมีสองแนวทางเท่ากันคือ การยกย่องเชิดชูเกียรติให้ปราชญ์ชาวบ้าน ครูภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมถึงผู้เชี่ยวชาญด้านต่างๆ

ของชุมชนเพื่อเป็นต้นแบบให้เยาวชนรุ่นหลังต่อมา และการส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างบ้าน วัด และ โรงเรียนตามขนบธรรมเนียม ประเพณีและวัฒนธรรมไทย ($\bar{X} = 4.80$, $SD. = 0.45$) รองลงมา เป็นการจัดกิจกรรมให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ให้มีชีวิตชีวาและแสวงหา แหล่งใหม่ ($\bar{X} = 4.40$, $SD. = 0.55$) ส่วนสองแนวทางที่เหลือมีความเป็นไปได้ในระดับมาก คือการจัด กิจกรรมสหธนาคาร การไปทัศนศึกษาดูงานจากแหล่งเรียนรู้อื่นๆ เพื่อสร้างเสริมประสบการณ์ การเรียนรู้เพื่อประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาและพัฒนาในระดับบุคคล ครอบครัว กลุ่มอาชีพ และชุมชน ($\bar{X} = 4.00$, $SD. = 0.71$) และการส่งเสริมกิจกรรมการวิจัยเชิงพื้นที่ เพื่อกระตุ้นให้ชุมชนตื่นตัวใน การเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ และมีโอกาสเข้าร่วมประสบการณ์การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับนักวิจัย ($\bar{X} = 3.80$, $SD. = 0.45$)

3) กลยุทธ์การจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วมตามแนวเศรษฐกิจ ชุมชนของกลุ่มอาชีพในตำบลโคกโคเต่า

แนวทางในสร้างกลยุทธ์ในการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วมตามแนว เศรษฐกิจชุมชนของกลุ่มอาชีพในตำบลโคกโคเต่า ในภาพรวมมีความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X} = 4.87$, $SD. = 0.10$) และมีความเป็นไปได้ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.04$, $SD. = 0.34$) เมื่อพิจารณาในกลยุทธ์ย่อย 4 กลยุทธ์ พบว่า ทุกกลยุทธ์มีความเหมาะสมมากที่สุด อันดับแรกคือ การพัฒนาองค์กรแห่งการ เรียนรู้ของกลุ่มอาชีพ ($\bar{X} = 4.93$, $SD. = 0.12$) รองลงมาเป็นการสร้างและการพัฒนาองค์ความรู้ ($\bar{X} = 4.90$, $SD. = 0.12$) การพัฒนาระบบการจัดเก็บและการสืบค้นความรู้ และ การสร้างและพัฒนา ภาควิชาหรือฝ่ายการจัดการความรู้ มีความเหมาะสมเท่ากัน ($\bar{X} = 4.80$, $SD. = 0.00$) สำหรับความ เป็นไปได้ทุกกลยุทธ์อยู่ในระดับมาก อันดับแรกมีความเป็นไปได้มากที่สุด คือ การพัฒนาองค์กรแห่ง การเรียนรู้ของกลุ่มอาชีพ ($\bar{X} = 4.33$, $SD. = 0.31$) รองลงทุกกลยุทธ์มีความเป็นไปได้มาก ได้แก่ การ สร้างและพัฒนาภาควิชาหรือฝ่ายการจัดการความรู้ มีความเหมาะสมเท่ากัน ($\bar{X} = 4.20$, $SD. = 0.00$) การสร้าง และการพัฒนาองค์ความรู้ ($\bar{X} = 4.00$, $SD. = 0.16$) และอันดับสุดท้ายคือ การพัฒนาระบบ การจัดเก็บและการสืบค้นความรู้ ($\bar{X} = 3.50$, $SD. = 0.14$) รายละเอียดของแต่ละกลยุทธ์มีแนวทางใน การดำเนินการดังนี้

3.1) การพัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้ของกลุ่มอาชีพ มีแนวทางในการดำเนินการ 3 แนวทาง พบว่า ทุกแนวทางมีความเหมาะสมมากที่สุด โดยสองแนวทางแรกมีความเหมาะสมเท่ากัน คือ การพัฒนาความรู้ และทักษะด้านการประกอบอาชีพของผู้สมาชิกภายในกลุ่ม และการพัฒนา ระบบการทำงานของกลุ่ม เพื่อการพัฒนาคุณภาพการทำงานอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 5.00$, $SD. = 0.00$) รองลงมาเป็นการพัฒนาความรู้ และทักษะ เกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงาน กฎ ระเบียบ รวมทั้ง ทักษะการเป็นผู้นำแก่ผู้นำกลุ่มอาชีพ ($\bar{X} = 4.80$, $SD. = 0.45$)

สำหรับความเป็นไปได้ มีสองแนวทางอยู่ในระดับมากที่สุด อันดับแรกคือ การพัฒนา ความรู้ และทักษะด้านการประกอบอาชีพของผู้สมาชิกภายในกลุ่ม ($\bar{X} = 4.60$, $SD. = 0.89$) รองลงมาเป็นการพัฒนาระบบการทำงานของกลุ่ม เพื่อการพัฒนาคุณภาพการทำงานอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 4.40$, $SD. = 0.89$) และอันดับสุดท้ายมีความเป็นไปได้ในระดับมากคือ การพัฒนาความรู้ และ ทักษะ เกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงาน กฎ ระเบียบ รวมทั้งทักษะการเป็นผู้นำแก่ผู้นำกลุ่มอาชีพ ($\bar{X} = 4.00$, $SD. = 0.71$)

3.2) การสร้าง และการพัฒนาองค์ความรู้ มีแนวทางในการดำเนินการ 4 แนวทาง พบว่า ทุกแนวทางมีความเหมาะสมมากที่สุด อันดับแรกมีสองแนวทางมีความเหมาะสมเท่ากัน คือ การสืบสาน การต่อยอด ภูมิปัญญาและองค์ความรู้ของชุมชน และการจัดทำ/พัฒนาข้อกำหนด และมาตรฐานของผลิตภัณฑ์ เพื่อให้การพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้เป็นเอกลักษณ์หรือมีตราสินค้าของชุมชน ($\bar{X} = 5.00$, $SD = 0.00$) รองลงมาสองแนวทางมีความเหมาะสมเท่ากัน คือ การดึงเอาความรู้จาก บุคลากร ผู้รู้หรือผู้ปฏิบัติงานออกมาต่อยอดสร้างเป็นองค์ความรู้ใหม่ ในการพัฒนาหรือการสร้างสรรค์ ผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ และการศึกษาหรือการวิจัยเพื่อการพัฒนาหรือการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ ($\bar{X} = 4.80$, $SD = 0.45$)

ความเป็นไปได้ ทุกแนวทางอยู่ในระดับมาก อันดับแรกคือ การดึงเอาความรู้จาก บุคลากร ผู้รู้ หรือผู้ปฏิบัติงานออกมาต่อยอดสร้างเป็นองค์ความรู้ใหม่ ในการพัฒนาหรือหรือการ สร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ ($\bar{X} = 4.20$, $SD = 1.30$) รองลงมาสองแนวทางมีความเป็นไปได้เท่ากัน คือการสืบสาน การต่อยอด ภูมิปัญญาและองค์ความรู้ของชุมชน และการจัดทำ/ พัฒนาข้อกำหนด และมาตรฐานของผลิตภัณฑ์ เพื่อให้การพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้เป็นเอกลักษณ์หรือมีตราสินค้าของชุมชน ($\bar{X} = 4.00$, $SD = 1.22$) อันดับสุดท้ายเป็นการศึกษาหรือการวิจัยเพื่อการพัฒนาหรือการสร้างสรรค์ ผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ ($\bar{X} = 3.80$, $SD = 1.30$)

3.3) การพัฒนาระบบการจัดเก็บและการสืบค้นความรู้ มีแนวทางในการดำเนินการ 2 แนวทาง พบว่า ทั้งสองแนวทางมีความเหมาะสมมากที่สุดเท่ากัน คือ การพัฒนาระบบฐานข้อมูล และการจัดเก็บความรู้ เพื่อให้ง่ายในการจัดการ และการเข้าถึง และการใช้ระบบเทคโนโลยี สารสนเทศในการสื่อสาร การถ่ายทอด การเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์และเพิ่มช่องทางในการเข้าถึงองค์ความรู้ ($\bar{X} = 4.80$, $SD = 0.45$)

ความเป็นไปได้ของแนวทางอันดับแรกอยู่ในระดับมาก คือการใช้ระบบเทคโนโลยี สารสนเทศในการสื่อสาร การถ่ายทอด การเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ และเพิ่มช่องทางในการเข้าถึง องค์ความรู้ ($\bar{X} = 3.60$, $SD = 1.14$) ส่วนอีกแนวทางมีความเป็นไปได้ในระดับปานกลาง คือ การ พัฒนาระบบฐานข้อมูล และการจัดเก็บความรู้ เพื่อให้ง่ายในการจัดการ และการเข้าถึง ($\bar{X} = 3.40$, $SD = 0.89$)

3.4) การสร้างและพัฒนาภาคีเครือข่ายการจัดการความรู้ มีแนวทางในการ ดำเนินการ 2 แนวทาง พบว่า ทั้งสองแนวทางมีความเหมาะสมมากที่สุดเท่ากัน คือ การสร้างและ พัฒนาภาคีเครือข่ายด้านการจัดการความรู้ ทั้งจากภายในและภายนอกชุมชน และการแลกเปลี่ยน เรียนรู้กับภาคีเครือข่าย เพื่อสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มอาชีพ ($\bar{X} = 4.80$, $SD = 0.45$)

ความเป็นไปได้ของ ทั้งสองแนวทางมีความเหมาะสมในระดับมากเท่ากัน คือ การสร้าง และพัฒนาภาคีเครือข่ายด้านการจัดการความรู้ ทั้งจากภายในและภายนอกชุมชน และการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับภาคีเครือข่าย เพื่อสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มอาชีพ ($\bar{X} = 4.20$, $SD = 1.30$)

ตารางที่ 4.1 ระดับความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของกลยุทธ์การจัดการความรู้การจัดการความรู้ชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตของชุมชนโคกโคเฒ่า

กลยุทธ์	แนวทางดำเนินงาน/กิจกรรม	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
		\bar{X}	SD.	ระดับ	\bar{X}	SD.	ระดับ
กลยุทธ์การจัดการความรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตของชุมชนโคกโคเฒ่า		4.78	0.24	มากที่สุด	4.03	0.41	มาก
1) กลยุทธ์การจัดการความรู้ของครอบครัวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของประชาชนในชุมชนโคกโคเฒ่า		4.54	0.27	มากที่สุด	3.86	0.43	มาก
1. การพัฒนาทักษะการดำรงชีวิตประจำวัน	1.1 ส่งเสริมให้สมาชิกของครอบครัวได้มีการเรียนรู้และใช้เครื่องมือเทคโนโลยีสมัยใหม่ เช่น มือถือ แท็บเล็ต โดยนำเครื่องมือเหล่านี้มาใช้ประโยชน์ในการจัดการความรู้โดยผ่านการสื่อสารสมัยใหม่ เช่น อินเทอร์เน็ต อีเมลล์ โลก ทีวีเตอร์ เป็นต้น	4.40	0.55	มากที่สุด	3.20	1.10	ปานกลาง
	1.2 ส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมร่วมกันภายในครอบครัวที่มุ่งเน้นการเรียนรู้ที่ให้ออกาสสมาชิกครอบครัวได้มีการร่วมแสดงความคิดเห็นวิพากษ์วิจารณ์ข่าวสาร เหตุการณ์สถานการณ์ หรือใช้ประสบการณ์ จากกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่ผ่านมาเพื่อแก้ปัญหาด้านทักษะชีวิตประจำวันที่เกิดขึ้น	4.80	0.45	มากที่สุด	4.20	0.84	มาก
	1.3 เน้นให้สมาชิกได้มีการใช้สื่อต่าง ๆ และแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกครอบครัว เพื่อหาความรู้ คิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ความรู้จากสื่อต่าง ๆ ได้ โดยสะท้อนตนเอง เชื่อมโยงกับชีวิต และการดำเนินชีวิตในอนาคต	4.40	0.55	มากที่สุด	3.80	0.45	มาก
	การพัฒนาทักษะการดำรงชีวิตประจำวัน	4.53	0.23	มากที่สุด	3.73	0.50	มาก
2. การพัฒนาทักษะเฉพาะบุคคลและทักษะทางสังคม	2.1 ส่งเสริมให้สมาชิกของครอบครัวมีการสื่อสารและสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีระหว่างกันภายในครอบครัวโดยเน้นการทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน	4.60	0.55	มากที่สุด	4.60	0.55	มากที่สุด
	2.2 ส่งเสริมให้สมาชิกของครอบครัวมีการสื่อสารและสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีระหว่างภายนอกครอบครัวโดยเน้นการทำกิจกรรมกลุ่มต่าง ๆ ร่วมกันในชุมชน	5.00	0.00	มากที่สุด	4.20	0.45	มาก
	2.3 ส่งเสริมให้มีการเรียนรู้และใช้เครื่องมือพร้อมวิธีการสื่อสารสมัยใหม่มาช่วยในการติดต่อสื่อสารอย่างใกล้ชิดระหว่างสมาชิกในครอบครัวและระหว่างสมาชิกกลุ่มในชุมชนมากขึ้น	4.20	0.45	มาก	3.60	0.55	มาก
	การพัฒนาทักษะเฉพาะบุคคลและทักษะทางสังคม	4.60	0.40	มากที่สุด	4.13	0.50	มาก

ตารางที่ 4.1 ระดับความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของกลยุทธ์การจัดการความรู้การจัดการ
ความรู้ชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตของชุมชนโคกโคเฒ่า (ต่อ)

กลยุทธ์	แนวทางดำเนินงาน/กิจกรรม	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
		\bar{X}	SD.	ระดับ	\bar{X}	SD.	ระดับ
3. การพัฒนา ทักษะการ ประกอบอาชีพ	3.1 ส่งเสริมวิธีการจัดเก็บ แลกเปลี่ยนและถ่ายโอน ความรู้ด้านภูมิปัญญาด้านอาชีพภายในครอบครัว เพื่อมีให้สูญหาย และสามารถสืบค้นข้อมูลได้ง่าย รวดเร็ว	4.80	0.45	มาก ที่สุด	3.80	0.45	มาก
	3.2 ส่งเสริมให้สมาชิกครอบครัวได้ใช้เครื่องมือและ การสื่อสารสมัยใหม่มาช่วยในการสื่อสาร หาความรู้ ถ่ายโอนความรู้ระหว่างกัน และแลกเปลี่ยนความรู้ ผ่านเครือข่ายความรู้จากแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและ ภายนอก	4.20	0.45	มาก	3.40	0.55	ปาน กลาง
	3.3 ส่งเสริมการจัดตั้งการจัดการความรู้กลุ่มอาชีพ ของครอบครัวโคกโคเฒ่าเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ผ่าน เครือข่ายความรู้กลุ่มอาชีพภายในชุมชน	4.40	0.55	มาก ที่สุด	4.20	0.45	มาก
	3.4 ส่งเสริมให้สมาชิกครอบครัวได้มีการแลกเปลี่ยน เรียนรู้กับกลุ่มอาชีพทั้งระหว่างภายในและภายนอก ครอบครัว และชุมชนโดยผ่านกระบวนการศึกษาดู งาน การฝึกอบรม เป็นต้น	4.60	0.89	มาก ที่สุด	3.60	0.55	มาก
	การพัฒนาทักษะการประกอบอาชีพ	4.50	0.26	มาก ที่สุด	3.75	0.34	มาก
2) กลยุทธ์การจัดการความรู้โดยใช้เครือข่ายแหล่งการเรียนรู้ชุมชน โคกโคเฒ่า		4.87	0.18	มาก ที่สุด	4.11	0.43	มาก
1. การพัฒนา ทีมงาน เครือข่ายการ จัดการความรู้ ชุมชน	1.1 ผู้บริหารและผู้นำชุมชนร่วมวางแผนการบริหาร จัดการความรู้ชุมชน สร้างวิสัยทัศน์เกี่ยวกับความรู้ กำหนดเป้าหมาย การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ ภายในชุมชนร่วมกัน	4.40	0.89	มาก ที่สุด	4.40	0.55	มาก ที่สุด
	1.2 สร้างทีมจัดการความรู้ของชุมชนจากกลุ่มสนใจ กลุ่มอาชีพต่างๆ กลุ่มออมทรัพย์ และกลุ่มผู้บริหาร ชุมชน	5.00	0.00	มาก ที่สุด	4.60	0.55	มาก ที่สุด
	1.3 พัฒนาบุคลากรในทีมเพื่อให้เกิดความรู้ความ เข้าใจในกระบวนการจัดการความรู้	5.00	0.00	มาก ที่สุด	4.40	0.55	มาก ที่สุด
	1.4 สร้างภาคีเครือข่ายประเภทเดียวกันและ/หรือ แตกต่างกับเครือข่ายภายนอกชุมชน	4.60	0.55	มาก ที่สุด	4.20	0.45	มาก
	1.5 จัดกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อส่งเสริม การเรียนรู้เพื่อให้คนทุกช่วงวัยได้พัฒนาตนเอง ครอบครัว กลุ่มอาชีพ และชุมชนอย่างต่อเนื่อง	5.00	0.00	มาก ที่สุด	4.60	0.55	มาก ที่สุด
	การพัฒนาทีมงานเครือข่ายการจัดการความรู้ ชุมชน	4.80	0.28	มาก ที่สุด	4.44	0.17	มาก ที่สุด

ตารางที่ 4.1 ระดับความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของกลยุทธ์การจัดการความรู้การจัดการ
ความรู้ชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตของชุมชนโคกโคเฒ่า (ต่อ)

กลยุทธ์	แนวทางดำเนินงาน/กิจกรรม	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
		\bar{X}	SD.	ระดับ	\bar{X}	SD.	ระดับ
2. การพัฒนา แหล่งการเรียนรู้ในชุมชน ให้เป็นแหล่ง การเรียนรู้ ตลอดชีวิต	2.1 จัดระบบการบริหารจัดการแหล่งการเรียนรู้ใน ชุมชนให้เป็นไปตามมาตรฐานแหล่งการเรียนรู้ตลอด ชีวิตตลอดชีวิต	4.60	0.55	มากที่สุด	3.80	0.45	มาก
	2.2 จัดกิจกรรม/บริการให้ทุกคนมีโอกาสเข้าถึงและ ใช้ประโยชน์จากแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่าง คุ้มค่า	4.80	0.45	มากที่สุด	3.80	0.45	มาก
	2.3 จัดสรรทรัพยากร งบประมาณเพื่อการพัฒนา แหล่งการเรียนรู้ให้มีคุณภาพดำรงอยู่ต่อเนื่อง	5.00	0.00	มากที่สุด	3.80	0.45	มาก
	การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ในชุมชนให้เป็นแหล่ง การเรียนรู้ตลอดชีวิต	4.80	0.20	มากที่สุด	3.80	0.00	มาก
3. การพัฒนา ระบบการ จัดการความรู้	3.1 สร้างระบบการจัดเก็บองค์ความรู้จากทุกแหล่ง เรียนรู้ของชุมชนเพื่อให้ทุกคนสามารถนำไปใช้ ประโยชน์ได้สะดวก รวดเร็ว	4.80	0.45	มากที่สุด	3.60	0.89	มาก
	3.2 การตรวจสอบ กลั่นกรององค์ความรู้ต่างๆ ของ ชุมชนอย่างสม่ำเสมอ	4.80	0.45	มากที่สุด	3.60	0.89	มาก
	3.3 สร้างฐานข้อมูลองค์ความรู้ โดยใช้คอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีที่ทันสมัย	5.00	0.00	มากที่สุด	3.60	1.14	มาก
	3.4 สร้างเครือข่ายฐานข้อมูลออนไลน์ เพื่อสืบค้น สร้างและแสวงหาความรู้ใหม่ได้อย่างกว้างขวางและ รวดเร็ว	4.80	0.45	มากที่สุด	3.60	1.14	มาก
	3.5 จัดกิจกรรมส่งเสริมการถ่ายทอดความรู้ การ แบ่งปันและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างคนแต่ละช่วง วัย เพื่อสืบสานวัฒนธรรมการเรียนรู้	5.00	0.00	มากที่สุด	4.20	0.45	มาก
	การพัฒนาการจัดการความรู้ชุมชน	4.88	0.11	มากที่สุด	3.72	0.27	มาก
	4. การสร้าง สังคมแห่งการ เรียนรู้	4.1 จัดกิจกรรมให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการพัฒนา แหล่งการเรียนรู้ให้มีชีวิตชีวาและแสวงหาแหล่งใหม่	5.00	0.00	มากที่สุด	4.40	0.55
4.2 จัดกิจกรรมสันตนาการ การไปทัศนศึกษาดู งานจากแหล่งเรียนรู้อื่นๆ เพื่อสร้างเสริม ประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อประยุกต์ใช้ในการ แก้ปัญหาและพัฒนาในระดับบุคคล ครอบครัว กลุ่ม อาชีพ และชุมชน	5.00	0.00	มากที่สุด	4.00	0.71	มาก	
4.3 การยกย่องเชิดชูเกียรติให้ปราชญ์ชาวบ้าน ครู ภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมถึงผู้เชี่ยวชาญด้านต่างๆ ของ ชุมชนเพื่อเป็นต้นแบบให้เยาวชนรุ่นหลังต่อมา	5.00	0.00	มากที่สุด	4.80	0.45	มากที่สุด	

ตารางที่ 4.1 ระดับความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของกลยุทธ์การจัดการความรู้การจัดการ
ความรู้ชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตของชุมชนโคกโคเฒ่า (ต่อ)

กลยุทธ์	แนวทางดำเนินงาน/กิจกรรม	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
		\bar{X}	SD.	ระดับ	\bar{X}	SD.	ระดับ
	4.4 การส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างบ้าน วัด และโรงเรียนตามขนบธรรมเนียม ประเพณีและวัฒนธรรมไทย	5.00	0.00	มากที่สุด	4.80	0.45	มากที่สุด
	4.5 ส่งเสริมกิจกรรมการวิจัยเชิงพื้นที่ เพื่อกระตุ้นให้ชุมชนตื่นตัวในการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ และมีโอกาสเข้าร่วมประสบการณ์การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับนักวิจัย	4.80	0.45	มากที่สุด	3.80	0.45	มาก
	การสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้	4.96	0.09	มากที่สุด	4.36	0.46	มากที่สุด
3) กลยุทธ์การจัดการความรู้การจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วมตามแนวเศรษฐกิจชุมชนของกลุ่มอาชีพในตำบลโคกโคเฒ่า		4.87	0.10	มากที่สุด	4.04	0.34	มาก
1. การพัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้ของกลุ่มอาชีพ	1.1 การพัฒนาทรัพยากรบุคคล การเพิ่มพูนความรู้ สมรรถนะ และสร้างบุคคลแห่งการเรียนรู้ แก่บุคลากรในกลุ่มอาชีพ โดยมีแนวทางในการดำเนินงาน คือ						
	1.1.1 การพัฒนาความรู้ และทักษะ เกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงาน กฎ ระเบียบ รวมทั้งทักษะการเป็นผู้นำแก่ผู้นำกลุ่มอาชีพ	4.80	0.45	มากที่สุด	4.00	0.71	มาก
	1.1.2 การพัฒนาความรู้ และทักษะด้านการประกอบอาชีพของผู้สมาชิกภายในกลุ่ม	5.00	0.00	มากที่สุด	4.60	0.89	มากที่สุด
	1.2 พัฒนาระบบการทำงานของกลุ่ม เพื่อการพัฒนาคุณภาพการทำงานอย่างต่อเนื่อง	5.00	0.00	มากที่สุด	4.40	0.89	มากที่สุด
	การพัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้ของกลุ่มอาชีพ	4.93	0.12	มากที่สุด	4.33	0.31	มากที่สุด
2. การสร้างและการพัฒนาองค์ความรู้	2.1 การสืบสาน การต่อยอด ภูมิปัญญาและองค์ความรู้ของชุมชน	5.00	0.00	มากที่สุด	4.00	1.22	มาก
	2.2 การดึงเอาความรู้จากบุคลากร ผู้รู้ หรือผู้ปฏิบัติงานออกมาต่อยอดสร้างเป็นองค์ความรู้ใหม่ในการพัฒนาหรือหรือการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ	4.80	0.45	มากที่สุด	4.20	1.30	มาก
	2.3 การศึกษาหรือการวิจัยเพื่อการพัฒนาหรือการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ	4.80	0.45	มากที่สุด	3.80	1.30	มาก
	2.4 การจัดทำ/พัฒนาข้อกำหนด และมาตรฐานของผลิตภัณฑ์ เพื่อให้การพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้เป็นเอกลักษณ์หรือมีตราสินค้าของชุมชน	5.00	0.00	มากที่สุด	4.00	1.22	มาก

ตารางที่ 4.1 ระดับความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของกลยุทธ์การจัดการความรู้การจัดการ
ความรู้ชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตของชุมชนโคกโคเฒ่า (ต่อ)

กลยุทธ์	แนวทางดำเนินงาน/กิจกรรม	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
		\bar{X}	SD.	ระดับ	\bar{X}	SD.	ระดับ
	การสร้าง และการพัฒนาองค์ความรู้	4.90	0.12	มากที่สุด	4.00	0.16	มาก
3. การพัฒนาระบบการจัดเก็บและ การสืบค้นความรู้	3.1 พัฒนาระบบฐานข้อมูล และการจัดเก็บความรู้ เพื่อให้ง่ายในการจัดการ และการเข้าถึง	4.80	0.45	มากที่สุด	3.40	0.89	ปานกลาง
	3.2 การใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศในการสื่อสาร การถ่ายทอด การเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์และเพิ่มช่องทางในการเข้าถึงองค์ความรู้	4.80	0.45	มากที่สุด	3.60	1.14	มาก
	การพัฒนาระบบการจัดเก็บและการสืบค้นความรู้	4.80	0.00	มากที่สุด	3.50	0.14	มาก
4. การสร้าง และพัฒนาภาคี เครือข่ายการจัดการความรู้	4.1 การสร้างและพัฒนาภาคีเครือข่ายด้านการจัดการความรู้ ทั้งจากภายในและภายนอกชุมชน	4.80	0.45	มากที่สุด	4.20	1.30	มาก
	4.2 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับภาคีเครือข่าย เพื่อสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มอาชีพ	4.80	0.45	มากที่สุด	4.20	1.30	มาก
	การสร้างและพัฒนาภาคีเครือข่ายการจัดการความรู้	4.80	0.00	มากที่สุด	4.20	0.00	มาก

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

จากการประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิ มีข้อเสนอแนะดังนี้

1. กลยุทธ์การจัดการความรู้เพื่อพัฒนาทักษะการดำรงชีวิตประจำวัน อาจมีอุปสรรคทางด้านการเงิน การจัดหาอุปกรณ์ทางเทคโนโลยี และอุปสรรคในการเรียนรู้สำหรับผู้ที่มีอายุมากแล้ว ซึ่งอาจจะไม่สามารถเรียนรู้เทคโนโลยีได้มากนัก

2. กลยุทธ์การจัดการความรู้เพื่อพัฒนาทักษะการประกอบอาชีพ ในแนวทางการส่งเสริมการจัดเก็บ (3.1) ยังมองไม่เห็นวิธีการจัดเก็บที่เป็นรูปธรรม การส่งเสริมการจัดการความรู้กลุ่มอาชีพของครอบครัว (3.3) ชาวบ้านในชุมชนมีการรวมกลุ่มเฉพาะบางหมู่แต่ไม่ทั้งหมด อาจมีอุปสรรคในการส่งเสริม และในการส่งเสริมให้สมาชิกครอบครัวได้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับกลุ่มอาชีพทั้งภายในและภายนอกครอบครัวและชุมชนโดยผ่านกระบวนการศึกษาดูงาน การฝึกอบรม (3.4) ยังมองหน่วยงานที่จะมาดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรมไม่ออก

3. กลยุทธ์การพัฒนาทีมงานเครือข่ายการจัดการความรู้ชุมชน ในแนวทาง 1.1 ผู้บริหารและผู้นำชุมชนร่วมวางแผนการบริหารจัดการความรู้ชุมชน สร้างวิสัยทัศน์เกี่ยวกับความรู้ กำหนดเป้าหมาย การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ภายในชุมชนร่วมกัน มีความเห็นว่าผู้นำชุมชนเข้มแข็งทำให้ดำเนินการได้ง่าย สำหรับแนวทางดำเนินงานใน 1.2 สร้างทีมจัดการความรู้ของชุมชนจากกลุ่มสนใจกลุ่มอาชีพต่างๆ กลุ่มออมทรัพย์ และกลุ่มผู้บริหารชุมชน ไม่แน่ใจว่าจะแยกเป็นกลุ่มได้ชัดเจนหรือไม่ เพราะชาวบ้านเป็นกลุ่มเดียวกัน และในแนวทาง 1.3 - 1.5 ยังมองไม่เห็นวิธีการและผู้ดำเนินการ ถ้าเป็นชาวบ้านดำเนินการเองอาจไม่บรรลุตามกลยุทธ์

4. กลยุทธ์การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ในชุมชนให้เป็นแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิต ในแนวทางการดำเนินงาน 2.1 - 2.3 มีความเห็นว่าแนวทางเป็นไปได้ยากที่ชาวบ้านจะดำเนินการได้เองหากไม่ได้รับการช่วยเหลือ

5. กลยุทธ์พัฒนาระบบการจัดการความรู้ ในแนวทาง 3.1 - 3.4 ต้องอาศัยงบประมาณ บุคลากร และหน่วยงานของรัฐเข้าไปดำเนินการ

6. กลยุทธ์การสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ ในแนวทางการดำเนินการ 4.2 จัดกิจกรรมสันตนาการ การไปทัศนศึกษาดูงานจากแหล่งเรียนรู้อื่นๆ ควรมีหน่วยงานดูแลและงบประมาณสนับสนุน และใน 4.5 ส่งเสริมกิจกรรมการวิจัยเชิงพื้นที่ มีวิธีการส่งเสริมอย่างไร

7. กลยุทธ์พัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้ของกลุ่มอาชีพ ในแนวทาง 1.1 - 1.2 ต้องอาศัยหน่วยงานภาครัฐเข้าไปสนับสนุน

8. กลยุทธ์การสร้างและพัฒนาองค์ความรู้ และกลยุทธ์พัฒนาระบบการจัดการเก็บและการสืบค้นความรู้ มีความคิดเห็นว่ากลยุทธ์โดยมากดีแต่ชาวบ้านไม่สามารถดำเนินการเองได้ต้องอาศัยหลายฝ่ายเข้าสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง

9. กลยุทธ์การสร้างและพัฒนาภาคีเครือข่ายการจัดการความรู้ ในแนวทาง 4.1 - 4.2 ถ้ากลุ่มในชุมชนเข้มแข็งจะทำให้เกิดเครือข่ายได้ ซึ่งน่าจะเกิดในภายหลังกลยุทธ์อื่นๆ